

Prognos

Statens budget och de offentliga finanserna

Mars 2024

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Publikationen kan laddas ner
från ESV:s webbplats esv.se.

Datum: 2024-03-21

Dnr: 2024-00167

ESV-nr: 2024:28

Copyright: ESV

Sammanfattning

Svensk ekonomi bromsade in under förra året och är nu i en lågkonjunktur. Men lägre inflation och räntesänkningar framåt sommaren leder till att aktiviteten stiger i ekonomin under loppet av 2024. Arbetsmarknaden påverkas av lågkonjunkturen med viss eftersläpning och arbetslösheten stiger i år. Lågkonjunkturen bidrar till att den offentliga sektorns finansiella sparande visar ett underskott på 90 miljarder kronor i år. Underskottet blir störst i staten där utgifterna ökar betydligt mer än inkomsterna. Nästa år minskar underskottet till 40 miljarder kronor. Det strukturella sparandet avviker tydligt från målnivån för överskottsmålet i år. Samtidigt är den offentliga skulden lägre än skuldankaret.

Svensk ekonomi bromsade in under förra året och är nu i en lågkonjunktur. Arbetsmarknaden har försvagats och arbetslösheten stiger. Riksbanken lättar på penningpolitiken under året eftersom inflationen har dämpats och väntas komma ner till inflationsmålet. Efterfrågan ökar då igen men tillväxten förblir svag i år och BNP ökar med 0,6 procent. Först nästa år tar efterfrågan mer fart och tillväxten blir starkare.

Lågkonjunkturen gör att **skatteintäkterna** ökar svagt i år, liksom förra året. Skatt på arbete ökar långsammare än i fjol främst till följd av en svagare ökning av lönesumman. Punktskatterna är oförändrade i år medan mervärdesskatten ökar efter att ha minskat förra året när bostadsinvesteringarna föll kraftigt. Även kapitalskatterna ökar i år igen efter att ha minskat förra året. Det är bolagens kapitalskatter som ökar förhållandevis mycket, medan hushållens kapitalskatter minskar för tredje året i följd. Den höga inflationen förra året och stigande räntor påverkar skatteintäkterna på flera sätt men nettoeffekten är positiv i år. Nästa år ökar skatteintäkterna betydligt mer när aktiviteten i ekonomin stiger samtidigt som hushållens kapitalskatter ökar igen.

De takbegränsade utgifterna ökar mycket i år, bland annat till följd av utgiftsökningar i statens budget för 2024 och på grund av den höga inflationen de två senaste åren. De totala utgifterna på statens budget ökar ännu mer till följd av en ökad nettoutlåning. Nästa år ökar både de takbegränsade utgifterna och de totala utgifterna långsammare än i år. Det beror på att bidraget från inflationen inte blir så stort men också på att det inte har presenterats någon budget för 2025 ännu.

Den offentliga sektorns finansiella sparande försvagas kraftigt och visar i år ett underskott på 90 miljarder kronor. I staten vänds ett litet överskott förra året till ett underskott i år. Anledningen är att skatteintäkterna ökar svagt till följd av lågkonjunkturen samtidigt som utgifterna i staten ökar betydligt mer än inkomsterna. Förra årets kraftiga utgiftsökning i kommunsektorn, vilken bidrog till ett stort underskott, dämpas i år och underskottet blir ungefär lika stort som förra året. Ålderspensionssystemet visar däremot ett överskott. Nästa år stärks sparandet i den offentliga sektorn men det blir fortfarande ett underskott. Förstärkningen sker i såväl staten som i kommunsektorn och i ålderspensionssystemet. Inkomsterna ökar mer när aktiviteten i ekonomin tar fart och hushållens kapitalskatter ökar igen. Utgifterna ökar samtidigt mindre. **Statens budgetsaldo** visar ett underskott som är mindre än i det finansiella sparandet i år. Det är främst en följd av stora betalningar från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens som förbättrar saldot men inte sparandet.

Det strukturella sparandet, det vill säga det finansiella sparandet rensat för påverkan av konjunkturen, försvagas också och avviker tydligt från målnivån för

överskotts målet i år. Även nästa år beräknas sparandet ligga under målnivån. Enligt ramverket ska regeringen vid en avvikelse från överskotts målet förklara vad som motiverar avvikelsen och redogöra för hur en återgång till målet ska ske.

Maastrichtskulden stiger i år som en följd av den svaga konjunkturen och stora underskott. Men den ligger ändå nära det nedre toleransvärdet för skuldankaret under hela prognosperioden. Ökningen sker huvudsakligen i kommunsektorn, men även statens del av skulden stiger något. Även nästa år stiger skulden i såväl nivå som andel av BNP.

Jämfört med föregående prognos är konjunkturbilden ungefär densamma, men BNP-tillväxten blev inte lika svag som väntat förra året. I år och de kommande åren har den istället sänkts något. Arbetsmarknadsläget ser lite bättre ut än tidigare och inflationstakten enligt KPI har reviderats ner. Skatteintäkterna har reviderats upp 2024–2027. Upprevideringen beror bland annat på högre skatt på arbete och på att hushållens kapital skatter har höjts då kapitalvinsterna väntas bli högre. Även utgifterna har reviderats upp samtliga år varav den största upprevideringen i år är för Riksgäldskontorets nettoutlåning. Den offentliga sektorns finansiella sparande blev starkare förra året än i vår prognos. I år och resten av prognosåren är sparandet nedreviderat, framför allt till följd av högre utgifter.

Tabell 1 Prognosen i siffror

Prognosen i siffror	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerad, procentuell utveckling	2,7	0,0	0,6	2,4	2,6	1,6
Finansiellt sparande i offentlig sektor, miljarder kronor	70	-34	-90	-40	25	79
Finansiellt sparande i offentlig sektor, procent av BNP	1,2	-0,5	-1,4	-0,6	0,4	1,1
Strukturellt sparande i offentlig sektor, procent av potentiell BNP	0,3	0,0	-0,4	-0,1	0,4	1,1
Maastrichtskuld, procent av BNP	32,9	30,1	31,6	32,0	30,8	28,4

Källa: SCB och ESV

Metodruta Principer och metoder för ESV:s prognos

För att kunna tolka Ekonomistyrningsverkets (ESV:s) prognoser och förstå hur de skiljer sig från prognoser från andra prognosinstitut är det viktigt att känna till ESV:s principer och metoder.

ESV:s prognos – ett underlag för politiska beslut: ESV:s prognos ska vara ett beslutsunderlag för den ekonomiska politiken. Prognosen omfattar hela samhällsekonomin, med fokus på inkomster och utgifter för den offentliga sektorn. Nyckelaggregaten i beräkningarna är statens budgetsaldo och det finansiella sparandet i den offentliga sektorn samt den offentliga skuldsättningen. Prognosen omfattar innevarande år och de följande tre åren. Prognosen baseras på gällande regler samt förslag och tydliga aviseringar om framtida finanspolitik som regeringen har presenterat i den senaste budgetpropositionen.¹ ESV gör inga antaganden om ny finanspolitik, vilket är en viktig skillnad mot flera andra prognosinstitut.

Makroekonomi: Prognosen för hur svensk ekonomi utvecklas är grunden för beräkningarna för de offentliga finanserna. För innevarande och nästa år är makroprognosen en konjunkturprognos som fångar efterfrågan i ekonomin. Därefter baseras prognosen i stället på ekonomins utbudssida. Produktion och sysselsättning antas då konvergera mot den uppskattade potentialen i svensk ekonomi, givet finanspolitiken i den senaste budgeten. Potentialen beror i stor utsträckning på demografin och produktivitetsutvecklingen i ekonomin. På längre sikt, vanligen slutåret i beräkningen, antas den cykliska variationen ha upphört och resursutnyttjandet vara normalhögt (varken hög- eller lågkonjunktur). Produktion och sysselsättning är då i nivå med potentialen.

Inkomster i offentlig sektor: Skatteintäkterna har en stark koppling till makroekonomin, eftersom de stora skattebaserna i hög grad samvarierar med BNP-utvecklingen. Därtill kan regeländringar få stor påverkan på intäkterna. ESV:s beräkningar på längre sikt visar som regel ungefär oförändrade skatteintäkter som andel av BNP.

Utgifter i staten: Utgifterna i staten påverkas inte i lika stor utsträckning som skatteintäkterna av hur makroekonomin utvecklas. Vissa utgifter påverkas inte alls utan är helt budgetstyrda, medan andra är regelstyrda och påverkas av makro- och volymutvecklingen inom respektive område. Därtill finns utgifter som både är budgetstyrda och påverkas av pris- och löneutvecklingen, exempelvis myndigheternas förvaltningsutgifter. ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik i förhållande till den senaste budgeten innebär att utgifterna på längre sikt tenderar att minska som andel av BNP eftersom det förutsätts att inga nya utgiftshöjande beslut tillkommer. Det beror främst på att budgetpraxis är att vissa utgifter är nominellt oförändrade efter aktuellt budgetår. Det gäller exempelvis som regel de generella statsbidragen till kommunerna. Andra budgetstyrda utgiftsanslag räknas i budgeten upp enligt regeringens prioriteringar även för kommande år, till exempel utgifterna för försvar och infrastruktur. Vår prognos för dessa utgifter visar hur vi räknar med att de budgeterade medlen kommer att utnyttjas. De statliga myndigheternas förvaltningsutgifter räknas schablonmässigt upp med pris- och löneutvecklingen, justerat med ett produktivitetsavdrag. Därutöver kan budgeten för ett förvaltningsanslag förändras till följd av att myndighetens uppdrag ändras. Även vissa regelstyrda utgifter tenderar att minska som andel av BNP över tid givet vår

¹ Därtill tar ESV hänsyn till budgetpåverkande förslag i andra propositioner, exempelvis i vårpropositionen och i ändringsbudgetar för innevarande år.

prognosmetod att utgå från den senaste budgeten. Exempelvis beräknas utgifterna för barnbidrag utifrån gällande (eller föreslagna) nivå på barnbidraget.

Kommunsektorn: Prognosen utgår från att kommunsektorn klarar balanskravet. Givet antagandet om oförändrad finanspolitik hålls skattesatserna oförändrade och de generella statsbidragen räknas upp enligt den senaste budgeten, vilket för kommande år ofta innebär en obefintlig eller endast måttlig uppräknings. De kommunala konsumtionsutgifterna anpassas till de beräknade inkomsterna med balanskravet som restriktion, vilket vanligen leder till lägre volymökningar än vad som är demografiskt motiverat.

Finansiellt sparande: ESV:s prognosmetod om oförändrad finanspolitik påverkar beräkningen av den offentliga sektorns finansiella sparande. Metoden innebär en gradvis förstärkning av sparandet, en ”automatisk budgetförstärkning”² utan att några särskilda beslut behöver fattas, eftersom inkomsterna vanligen ökar snabbare än utgifterna (se ovan). Prognosen visar vilket finanspolitiskt utrymme som finns, givet att överskotts målet nås, och ska inte tolkas som det mest sannolika utfallet. ESV:s prognos för det finansiella sparandet är fullt ut jämförbar med regeringens prognos eftersom ESV baserar prognosen på samma finanspolitik som i den senaste budgeten. Många andra prognosinstitut gör egna antaganden om framtida finanspolitik vilket innebär att deras prognoser inte är direkt jämförbara med regeringens eller ESV:s prognoser.

² Se ESV:s publikation Automatisk budgetförstärkning – ABF (ESV 2021:43).

Innehåll

Sammanfattning	3
Makroekonomisk utveckling.....	8
Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget	14
Utgifter	25
Finansiellt sparande och budgetsaldo.....	29
Den offentliga skulden.....	34
De budgetpolitiska målen.....	36
Revideringar sedan novemberprognosen	41
Beslut, förslag eller aviseringar som inte har beaktats i prognosen	48

Makroekonomisk utveckling

Svensk ekonomi bromsade in under förra året och är nu i en lågkonjunktur. Men Riksbanken lättar på penningpolitiken under året då inflationen har dämpats och väntas komma ner till inflationsmålet. Efterfrågan kan då öka igen men tillväxten förblir svag i år. Arbetsmarknaden påverkas med viss eftersläpning av lågkonjunktoren och arbetslösheten stiger i år. Nästa år tar efterfrågan mer fart och tillväxten blir starkare.

Tillväxten i svensk ekonomi vänder upp under året

Svensk ekonomi bromsade in under 2023 och är nu i en lågkonjunktur. BNP var 2023 oförändrad jämfört med 2022 då ett mycket stort positivt bidrag från nettoexporten höll uppe tillväxten. Den underliggande konjunkturförsvagningen var relativt stor med ett kraftigt fall i hushållens konsumtion och i bostadsinvesteringarna. Men enligt vår bedömning har vi nått botten nu och tillväxten vänder upp under året, vilket de flesta indikatorer tyder på. Hushållens konsumtion kan öka i volym igen när de reala disponibla inkomsterna stärks som ett resultat av att inflationen sjunker tillbaka mot inflationsmålet och räntorna sänks. Investeringarna sjunker däremot marginellt som en eftersläpning av höga kostnader och låg efterfrågan. Bostadsinvesteringarna fortsätter att minska kraftigt mätt som årsgenomsnitt även om de väntas öka under året. Exporten, som ökade förhållandevis mycket i fjol, väntas dock öka långsammare i år vilket ger ett negativt bidrag till BNP-tillväxten jämfört med det positiva bidraget förra året. Inbromsningen i exporten sker trots att den globala efterfrågan stärks. Bilden av att konjunktoren har nått botten gäller även i vår omvärld. Men tillväxten väntas vara fortsatt dämpad i flera länder, inte minst i Tyskland som är ett av våra viktigaste exportländer. Sammantaget ökar svensk BNP svagt i år eftersom många hushåll och företag fortfarande är pressade av höga räntor och de senaste årens prisökningar. Därmed försvagas arbetsmarknaden och arbetslösheten stiger. Nästa år tar efterfrågan betydligt mer fart och arbetslösheten sjunker.

Tillväxten kan bli sämre än vi räknat med, framförallt med tanke på det försämrade geopolitiska läget. Inte minst genom konflikterna i mellanöstern, där attackerna mot fartyg i Röda havet har tvingat fram en längre transportsträcka med högre fraktkostnader. Såväl global som svensk ekonomi riskerar att försämrats med högre energipriser, högre inflationen och nya störningar i de globala leverantörskedjorna.

Förbättrade realinkomster höjer hushållens konsumtion

Efter att ha minskat två år i följd väntas hushållens reala disponibla inkomster öka i år. Det beror på att inflationen blir betydligt lägre än de två senaste åren. En svag utveckling på arbetsmarknaden håller dock tillbaka ökningen av inkomsterna. När de reala inkomsterna ökar kan också konsumtionsvolymen öka igen efter att ha minskat under ett års tid. Hushållen är fortfarande pessimistiska om framtiden men framtidsförväntningarna är ändå betydligt mindre pessimistiska än för ett år sedan. Fallet i konsumtionsvolymen har redan vänt till en uppgång under fjärde kvartalet förra året. Konsumtionen väntas fortsätta öka under innevarande år. Det är framför allt konsumtionen av dagligvaror och sällanköpsvaror, som minskade kraftigt under förra året, som väntas öka igen. Konsumtionen av tjänster ökar svagare, men de minskade å andra sidan inte lika mycket i fjol.

Konsumtionen ökar mer än de reala disponibla inkomsterna i år.³ Det innebär att sparkvoten väntas sjunka något igen, efter att ha stigit förra året. En bidragande orsak till det är att användningen av elstödet som betalades ut till hushållen sprids ut mellan åren.

Tudelad utveckling av investeringarna

Investeringarna minskade förra året, till följd av en kraftig inbromsning i framför allt nybyggda bostäder men även i ombyggnation. Investeringar i maskiner samt forskning och utveckling fortsatte däremot att öka relativt mycket. De påverkades inte i så stor utsträckning av konjunkturedgången. Även andra typer av bygginvesteringar ökade mycket förra året. Det förklaras bland annat av fortsatt stora investeringar i teknikomställning och i försvaret samt ökade bygginvesteringar i kommuner och regioner.

Investeringarna i kommunsektorn vänder ner i år, liksom bygginvesteringarna i näringslivet exklusive bostadsinvesteringar. För flertalet andra investeringar dämpas ökningstakten. Det beror delvis på en eftersläpning av effekten av hög inflation och höga räntor samt dämpad efterfrågan i ekonomin. Expansionen av investeringarna kopplade till teknikomställningen väntas också bli mindre omfattande än de senaste åren medan investeringarna i försvaret fortsätter att öka starkt. Bostadsinvesteringarna minskar som årsgenomsnitt även i år, men de bedöms snart ha nått botten och vänder upp under loppet av 2024. Det beror på att bostadspriserna och hushållens efterfrågan ökar samtidigt som räntorna sjunker. Sammantaget minskar investeringarna något i år.

De två kommande åren ökar investeringarna relativt mycket när efterfrågan i ekonomin tar fart ordentligt och det sker en återhämtning i bostadsinvesteringarna.

Lagerinvesteringarna minskade kraftigt förra året och sänkte BNP-tillväxten med drygt 1 procentenhet. Det var främst en återgång från en hög nivå på lagerinvesteringarna 2022. I år väntas investeringarna bli större än förra året och ge ett litet positivt bidrag till BNP-tillväxten.

Tabell 2 Försörjningsbalansen

Procentuell förändring, fasta priser

Försörjningsbalansen	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Hushållens konsumtion	6,3	2,3	-2,5	1,2	2,4	3,0	2,2
Offentlig konsumtion	3,3	-0,1	1,5	2,3	0,7	0,4	0,3
Fasta investeringar	7,1	6,2	-1,5	-0,4	4,4	5,1	2,9
Lager ¹	0,4	1,1	-1,3	0,2	0,1	0,0	0,0
Export	11,1	6,5	3,3	1,3	2,6	3,6	3,4
Import	11,6	9,6	-0,9	2,5	3,5	3,7	3,6
Nettoexport ¹	0,3	-1,0	2,2	-0,5	-0,3	0,1	0,0
BNP	6,1	2,7	-0,2	0,6	2,1	2,8	1,9
BNP, kalenderkorrigerad	6,0	2,7	0,0	0,6	2,4	2,6	1,6

¹Förändring i procent av BNP föregående år.

Källa: SCB och ESV

³ Utvecklingen avser en justering av den officiella statistiken för disponibelinkomsten och sparkvoten enligt SCB:s nationalräkenskaper (NR). Där registrerades de 17,5 miljarder kronor som betalades ut i elstöd till hushållen i februari och mars 2023 som en transferering till hushållen från offentlig sektor redan 2022. Elstödet registreras i NR den period som stödet godkändes.

Exporten ökar långsammare och nettoexporten sänker BNP

Förra året ökade svensk export mycket trots den dämpade globala efterfrågan. Utvecklingen hölls framför allt uppe av en stark tjänsteexport. Samtidigt minskade importen förra året och nettoexporten gav därmed ett mycket stort positivt bidrag till BNP-tillväxten. Trots att den globala efterfrågan väntas bli starkare i år räknar vi med att svensk export kommer utvecklas förhållandevis svagt. Flera viktiga indikatorer pekar på en dämpad export i inledningen av året och tillväxten förblir svag i flera av våra viktigaste exportländer. Den inhemska efterfrågan ökar i år och importen utvecklas betydligt starkare än exporten – nettoexporten sänker därmed BNP-tillväxten i år.

Den offentliga konsumtionen ökar förhållandevis mycket

Kommunal konsumtion ökade förhållandevis starkt i volym förra året och fortsätter öka relativt mycket även i år, trots att skatteintäkterna ökar långsamt samtidigt som kommuner och regioner pressas av ökade kostnader i och med den höga inflationen. Ett antal kommuner och regioner kompenserar sig för detta genom att utnyttja resultatutjämningsreserven. Några antas också åberopa synnerliga skäl för att avvika från balanskravet och i viss utsträckning kunna upprätthålla verksamheten, se avsnittet om finansiellt sparande i kommunsektorn. I staten ökar konsumtionen starkt, framför allt till följd av stora utgiftsökningar inom försvaret.

Arbetsmarknaden försvagas

Försvagningen av BNP och den lägre efterfrågan i ekonomin har nu börjat ge avtryck på arbetsmarknaden. Sysselsättningen sjönk något under andra halvåret 2023. Anställningsplanerna i näringslivet är dämpade och indikerar en oförändrad personalstyrka de kommande månaderna. Samtidigt är antalet varsel på en något högre nivå än normalt och antalet lediga jobb har fallit tillbaka från höga nivåer. Sammantaget väntas det leda till att sysselsättningen är oförändrad i år.

Eftersom arbetsmarknaden försvagats har ökningen av antalet personer i arbetskraften stannat upp. Arbetskraften väntas öka svagt i år, vilket innebär att även arbetslösheten ökar något. Men 2025 och 2026 minskar arbetslösheten då konjunkturen och efterfrågan successivt stärks.

Medelarbetstiden väntas fortsätta öka något i år. Även förra året ökade medelarbetstiden lite men är trots det fortfarande på en tydligt lägre nivå än åren före 2020. Produktiviteten vänder upp och blir svagt positiv i år efter att ha minskat förra året. Många företag antas behålla en stor del av personalstyrkan trots den förhållandevis svaga konjunkturen, bland annat eftersom de har haft svårt att rekrytera efter pandemin och att det finns en förväntan på att efterfrågan snart ska öka. Det innebär att det främst är produktiviteten, och inte antalet arbetade timmar, som påverkas i år när BNP växer långsamt. Nästa år tar produktiviteten mer fart.

Reallönerna ökar igen efter att ha fallit två år i rad

Löneökningstakten steg förra året eftersom en stor del av arbetsmarknaden fick betydligt högre löneavtal jämfört med de som gällde 2020–2022. I förhållande till den höga inflationen ökade däremot lönerna svagt och reallönerna sjönk för andra året i rad. I år och de kommande åren väntas löneökningarna bli ungefär lika stora som

förra året. Men i näringslivet ökar de något långsammare i år än i fjol. Dels är avtalen något lägre, dels väntas löneglidningen dämpas när arbetsmarknaden försämras. Åren därefter stärks löneglidningen något igen men lönerna ökar totalt sett inte så mycket mer än i år eftersom inflationen inte driver upp löneökningstakten lika mycket kommande år. Eftersom inflationen är betydligt lägre i år än förra året så ger ungefär samma nominella löneökning som i fjol en reallöneökning. Reallönerna väntas fortsätta stiga de kommande åren, men det kommer dröja innan de är tillbaka på samma nivå som innan det kraftiga fallet under 2022 och 2023.

Trots att lönerna ökar i ungefär samma takt i år som förra året så växer lönesumman långsammare eftersom ökningen i antalet arbetade timmar dämpas när arbetsmarknaden försvagas. Nästa år ökar antalet arbetade timmar och därmed lönesumman snabbare igen.

Tabell 3 Vissa nyckeltal för svensk ekonomi

Procentuell förändring om inget annat anges

Vissa nyckeltal för svensk ekonomi	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Sysselsatta	0,7	3,1	1,4	0,0	0,8	0,5	0,1
Sysselsättningsgrad, nivå ¹	67,1	68,8	69,4	69,2	69,3	69,3	69,1
Arbetslöshet, nivå ²	8,9	7,5	7,7	7,9	7,4	7,2	7,6
Arbetade timmar, kalenderkorr. värden	2,3	2,3	1,8	0,4	0,7	0,5	0,1
Timlön, KL	2,6	2,7	3,8	3,8	3,8	3,7	3,7
Lönesumma	6,1	6,4	5,3	4,3	4,5	4,3	3,9
KPIF ³	2,4	7,7	6,0	2,5	1,9	1,9	2,0
KPI	2,2	8,4	8,5	3,4	0,5	1,7	1,9
Styrränta ⁴ , värde vid årets slut	0,00	2,50	4,00	3,25	2,25	2,25	2,25

¹Procent av befolkningen 15–74 år.

²Procent av arbetskraften.

³KPI med fast ränta.

⁴Procent.

Källa: SCB och ESV

Inflationen nära inflationsmålet

Inflationen dämpades tydligt under 2023. Prisökningarna månad till månad bromsade in för de flesta varor och tjänster och ligger nu i linje med inflationsmålet.

Inflationstakten sjönk därmed från drygt 9 procent i början av 2023 till drygt 2 procent i slutet av året. En viktig förklaring är att priserna på el och drivmedel har sjunkit tillbaka från de höga nivåerna under andra halvåret 2022. Prisökningarna väntas fortsätta vara i linje med inflationsmålet de kommande månaderna. Flera faktorer har bidragit till att få bukt med den höga inflationen; efterfrågan har dämpats vilket delvis beror på en stramare penningpolitik, konsumtionsmönstren har förändrats och olika utbudsbegränsningar har klingat av. Bilden av att pristrycket nu är betydligt lägre stöds av flera indikatorer. Inflationsförväntningarna har sjunkit och ligger nu nära inflationsmålet. Företagens förväntningar om prishöjningar är tillbaka på nivåer som rådde innan pandemin.

Mätt som årsgenomsnitt kommer inflationen ändå vara högre än inflationsmålet i år. Det beror i första hand på att hyror och priset på vatten och avlopp m.m. har höjts relativt mycket, som en eftersläpning av höga kostnader och höga räntor förra året. Energipriserna bidrar inte längre till att sänka inflationen, som de gjorde förra året. Elpriset väntas i snitt ligga lite högre än under 2023 men samtidigt har drivmedelspriserna, framför allt priset på diesel, sänkts i början av året. Det är främst en följd av att reduktionsplikten har ändrats. Netto påverkar inte energipriserna

inflationen i någon större utsträckning i år. De kommande åren ligger inflationen nära inflationsmålet.

Inflationstakten enligt KPI, det mått som har en direkt påverkan på flera transfereringar och skatter, är fortsatt betydligt högre än KPIF i år eftersom räntorna har stigit. År 2025 och 2026 blir det tvärtom när räntorna sänks igen.

Räntorna sänks under året och kronan fortsätter att förstärkas

Efter kraftigt höjda räntor under mer än ett års tid från flera centralbanker, nådde styrräntorna sin topp mot slutet av förra året. Inflationen har minskat till betydligt lägre nivåer i många länder och den ekonomiska aktiviteten har bromsat in. Inflationsnedgången bedöms fortsätta under året och med den kan såväl den amerikanska centralbanken Fed (Federal Reserve), som ECB (Europeiska centralbanken) och Sveriges riksbank börja sänka styrräntan. De första räntesänkningarna förväntas mot sommaren i år men i genomsnitt över året blir styrräntorna ändå högre i år än förra året. Sänkningarna fortsätter nästa år och Fed väntas sänka styrräntan i fler omgångar än Riksbanken och ECB eftersom den amerikanska styrräntan bedöms ligga längre ifrån en normal nivå.

De långa marknadsräntorna, som nådde höga nivåer förra året, sjönk tillbaka kraftigt mot slutet av förra året med ökade förväntningar om lägre styrräntor i närtid. I början av detta år har de långa marknadsräntorna stigit på nytt. Vi förväntar oss att framför allt de svenska och europeiska långräntorna kommer ligga kvar runt nuvarande nivå en längre tid framöver medan de amerikanska långräntorna kommer ner ytterligare något nästa år.

Den svenska kronan stärktes kraftigt mot både euron och dollarn i slutet av förra året men är fortfarande historiskt svag. En trolig förklaring till varför kronan försvagats så mycket de senaste åren är den räntekänsliga svenska ekonomin. När räntorna blir lägre under året kan det bidra till att kronan fortsätter att stärkas. Vi gör antagandet att kronan fortsätter att stärkas mot både euron och dollarn under året för att gå mot ett treårigt medelvärde mot slutet av prognosperioden. Euron, som har stärkts mot dollarn under det senaste året, kommer fortsätta att stärkas något kommande år för att på motsvarande sätt gå mot en historiskt genomsnittlig växelkurs.

Makroekonomin får stor påverkan på de offentliga finanserna

Sammantaget försvagar lågkonjunkturen den offentliga sektorns finanser. Hög inflation och stigande räntor de två senaste åren har däremot en viss positiv effekt i år, eftersom det påverkar både inkomster och utgifter med viss eftersläpning.

Lågkonjunkturen gör att de flesta skattebaser ökar betydligt långsammare än normalt till följd av den minskade ekonomiska aktiviteten. Förra året höll den höga inflationen uppe ökningstakten i flera skattebaser i löpande priser, även om volymen ökade svagt eller till och med minskade. I år är inflationen betydligt lägre men volymökningen blir inte lika svag, förutom för lönesumman där antalet arbetade timmar ökar betydligt mindre i år än förra året.

Inflationen påverkar både inkomster och utgifter på flera sätt. Intäkterna från skatt på arbete dämpas, liksom förra året, till följd av att jobbskatteavdraget, grundavdraget och skiktgränsen för statlig inkomstskatt indexeras med KPI respektive prisbasbeloppet, också med ett års eftersläpning. I år pausas däremot höjningen av

skiktgränsen, och vissa punktskatter som normalt indexeras är istället fastställda till en lägre skattesats. Utgifterna stiger mycket även i år av inflationen till följd av att flera transfereringar skrivs upp med prisbasbeloppet året innan. Myndigheternas förvaltningsanslag skrivs upp med en pris- och löneomräkning som grundar sig på utvecklingen av inflationen två år tidigare. Därmed kommer de öka mycket både i år och nästa år.

Ränteutvecklingen påverkar också både inkomster och utgifter och de flesta räntenivåer är som genomsnitt något högre i år än förra året även om de sjunker under året. Hushållens kapitalskatter påverkas på flera sätt av högre räntor och nettoeffekten är svagt negativ i år. Skatten på ränteinkomster stiger men skattereduktionen för ränteutgifter ökar mer, främst eftersom skulden är större än tillgångarna på bankkonton. Samtidigt höjs schablonintäkten på sparande i investeringssparkonto mycket. Nästa år blir det tvärtom när räntorna sjunker och då är nettoeffekten av räntorna positiv på hushållens kapitalskatter. Avkastningsskatten ökar kraftigt även i år som en följd av högre räntor. På utgiftssidan är det framför allt ränteutgifterna för statsskulden som ökar när marknadsräntorna stiger.

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget

Lågkonjunkturen gör att skatteintäkterna ökar svagt i år, liksom förra året. Skatt på arbete ökar långsammare än i fjol till följd av en svagare ökning av lönesumman. Mervärdesskatten ökar, om än relativt svagt, efter att ha minskat förra året när bostadsinvesteringarna föll kraftigt. Även kapitalskatterna ökar i år efter att ha minskat förra året. Det är skatt på företagsvinster som ökar rätt så mycket, medan hushållens kapitalskatter minskar för tredje året i följd. Nästa år ökar skatteintäkterna betydligt mer när aktiviteten i ekonomin stiger samtidigt som hushållens kapitalskatter ökar igen.

Lågkonjunkturen gör att skatteintäkterna ökar långsamt

De totala skatteintäkterna⁴ ökar svagt i år, liksom förra året. Den dämpade efterfrågan i ekonomin leder till att skattebaserna ökar långsamt. Skatt på arbete, som står för ungefär hälften av skatteintäkterna, ökar långsammare i år än förra året som en följd av att antalet arbetade timmar ökar mindre. Den höga inflationen förra året dämpar också skatteintäkterna från skatt på arbete genom att jobbskatteavdraget och grundavdraget indexeras med KPI med ett års eftersläpning. Vanligtvis skulle den höga inflationen påtagligt ha höjt skiktgränsen för statlig inkomstskatt och därmed lett till minskade skatteintäkter från den statliga skatten. Den indexeringen har emellertid pausats i år. Samtidigt har jobbskatteavdraget och det förhöjda grundavdraget utökats, vilket leder till lägre skatteintäkter. Nettoeffekten på skatteintäkterna av dessa tre regeländringar är dock liten.

Till skillnad från skatt på arbete ökar mervärdesskatten lite snabbare i år än förra året. Det är främst en effekt av att bostadsinvesteringarna inte minskar lika mycket som förra året. Hushållens konsumtion ökar i ungefär samma takt som i fjol. I volym ökar konsumtionen efter att ha minskat förra året, men samtidigt ökar priserna inte lika snabbt. Intäkterna från punktskatterna ökar något i år igen efter att ha minskat förra året. Flera faktorer påverkar punktskatterna och effekterna går åt olika håll, men nettoeffekten är marginell.

Skatt på företagsvinster ökar snabbare i år än förra året när efterfrågan i ekonomin vänder upp. Avkastningsskatten, som styrs av statslåneräntan föregående år, fortsätter att öka mycket i år.

Hushållens kapitalskatter minskar för tredje året i följd, främst på grund av lägre utdelningsinkomster och högre ränteutgifter. Sammantaget är nettoeffekten på hushållens kapitalskatter av stigande räntor negativ, men den är inte så stor eftersom olika effekter tar ut varandra. Högre räntor gör att både hushållens ränteutgifter och ränteinkomster stiger. Ränteutgifterna, och därmed skattereduktionen för ränteutgifter, stiger mer än ränteinkomsterna och räntenettet sänker därmed skatteintäkterna. Samtidigt höjs schablonintakten på sparande i investeringssparkonto

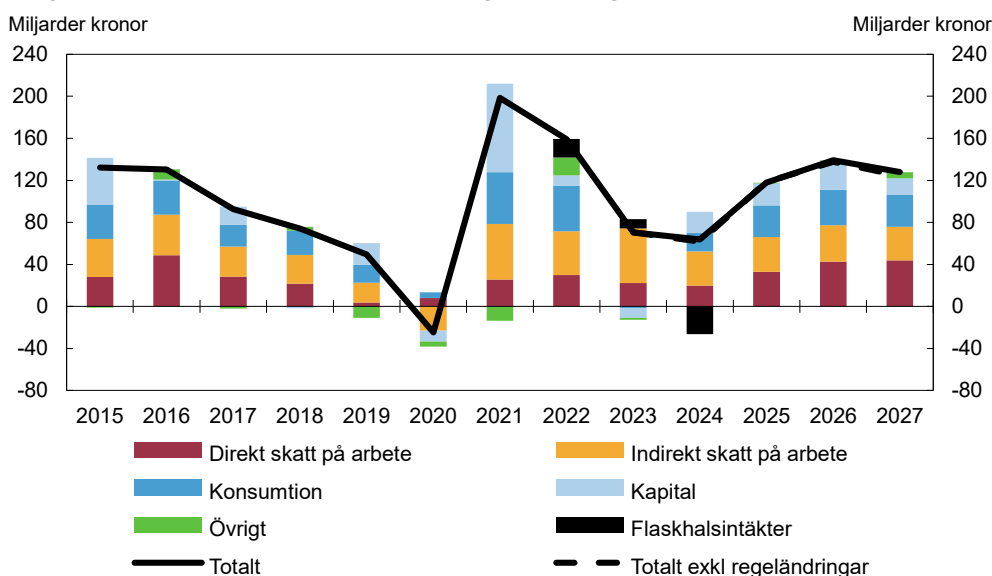
⁴ I det här avsnittet beskrivs utvecklingen av skatteintäkterna exklusive elstöd till hushåll och företag som finansierats med kapacitetsavgifter (även kallat flaskhalsintäkter) som betalats in till Svenska kraftnät och som bokfördes i statens budget och i Nationalräkenskaperna som övrig skatt på energi och miljö 2022 och 2023. Elstöden höjde produktionsskatterna med 17,5 miljarder kronor förra året och med 26,2 miljarder kronor i år. Elstöden påverkar inte det finansiella sparandet.

mycket. Hushållens kapitalvinster ökar dock i år igen till följd av att både börsen och bostadspriserna väntas stiga.

Elstöd till hushåll och företag, som betalades ut 2022 och 2023 och finansierades med flaskhalsintäkter från Svenska kraftnät, bokfördes som en övrig skatt på energi och miljö. Beloppet var 26 miljarder kronor 2023. I år minskar skatteintäkterna med motsvarande belopp när det inte betalas ut några elstöd.

Nästa år ökar skatteintäkterna betydligt mer än i år, då aktiviteten i ekonomin tilltar. Skatt på arbete ökar mer när sysselsättningen stiger och intäkterna inte längre dämpas av den ovanligt höga inflationen som påverkat indexeringen av jobbskatteavdraget och grundavdraget. Däremot kommer skiktgränsen att räknas upp 2025. Mervärdesskatten ökar snabbare när hushållens konsumtion ökar betydligt mer och bostadsinvesteringarna inte sjunker längre. Hushållens kapitalskatter ökar igen när kapitalvinsterna fortsätter att öka, utdelningarna blir större och ränteutgifterna sjunker. Skatt på företagsvinster utvecklas däremot något långsammare nästa år eftersom en viss återhämtning sker redan i år. Avkastningsskatten är oförändrad till följd av att statslåneräntan inte ökar längre.

Diagram 1 Totala skatteintäkter, årlig förändring

Anm. Utvecklingen exklusive regeländringar avser endast åren 2024–2027.

Källa: ESV

Regeländringar höjer skatteintäkterna marginellt i år

I år gör regeländringar att skatteintäkterna höjs med 2 miljarder kronor, trots skattesänkningar i budgetpropositionen på omkring 6 miljarder kronor. Hela sänkningen motverkas nämligen av tidigare beslut samt av att den genomsnittliga kommunalskattesatsen höjs.

De största enskilda regeländringarna finns på skatt på arbete, både skattehöjningar och skattesänkningar. Den åtgärd som ökar skatteintäkterna mest är den pausade uppräknningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt medan förstärkningen av det ordinarie jobbskatteavdraget minskar skatteintäkterna mest. Kommunalskattesatsen höjs också med 13 öre, den största höjningen sedan 2015, vilket ökar intäkterna med knappt 4 miljarder kronor. I år slopas också nedsättningarna av arbetsgivaravgifter för ungdomar. Nedsättningen avseende personer mellan 19 och 23 år infördes som en pandemiåtgärd och upphörde i april förra året. Nedsättningen för personer mellan 15

och 18 år slopades från januari 2024. År 2026 höjs pensionsåldern⁵ vilket gör att intäkterna från arbetsgivaravgifterna ökar. Effekten på direkta skatter kommer först 2027, eftersom höjningen av åldersgränsen för att ta del av det förhöjda grundavdraget är senarelagd med ett år.

Skatt på kapital höjs något när den tillfälliga skattereduktionen för investeringar i inventarier upphör, vilket ger effekt framförallt 2024.

För skatt på konsumtion avser de största regeländringarna energiskatterna. Skatten på diesel och bensin sänks med sammantaget drygt 5 miljarder kronor 2024, och sedan ytterligare knappt 2 miljarder 2025. Alkoholskatten höjs däremot med 1 miljard kronor.

Tabell 4 Regeländringar 2024–2027

Förändring jämfört med föregående år, miljarder kronor

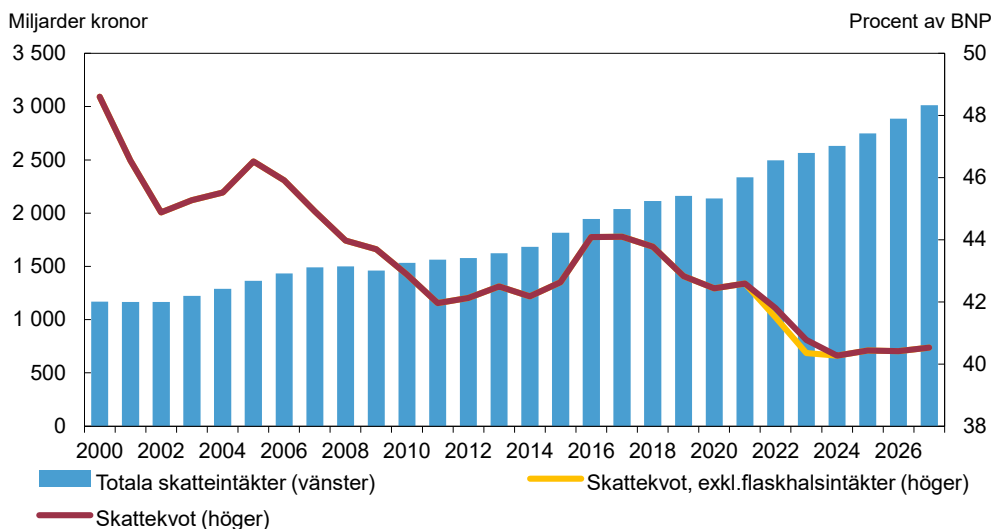
Regeländring	2024	2025	2026	2027
Skatt på arbete	5,7	0,1	1,6	3,7
Förändrad medelutdebitering 2024 (kommunalskatt)	3,7	0,0	0,0	0,0
Förstärkning av det ordinarie jobbskatteavdraget	-11,0	0,0	0,0	0,0
Förstärkning av det förhöjda grundavdraget	-2,0	0,0	0,0	0,0
Pausad uppräknig av skiktgränsen för statlig inkomstskatt 2024	12,3	0,0	0,0	0,0
Höjd åldersgräns förhöjt grundavdrag	-	-	-	3,7
Vissa ändrade åldersgränser i skatte- och socialavgiftssystemet	-	-	1,6	0,0
Slopad nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 15–18-åringar	1,2	0,0	0,0	0,0
Slopad nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar	1,1	0,0	0,0	0,0
Övrigt	0,3	0,1	0,0	0,0
Skatt på kapital	1,3	0,7	0,0	0,0
Tillfällig skattereduktion investeringar i inventarier	1,3	0,1	0,0	0,0
Övrigt	0,0	0,6	0,0	0,0
Skatt på konsumtion	-4,4	-1,3	-0,1	0,0
Sänkt skatt på bensin och diesel	-5,4	-1,6	0,0	0,0
Höjd alkoholskatt	0,9	0,0	0,0	0,0
Övrigt	0,2	0,3	-0,1	0,0
Övriga och restförda skatter	-0,7	0,0	0,0	0,0
Totalt	1,9	-0,6	1,5	3,7

Källa: ESV

Skattekvoten på en historiskt låg nivå

Skattekvoten, det vill säga de totala skatteintäkterna som andel av BNP, sjönk förra året till 40,8 procent – vilket är en historiskt låg nivå. I år och de kommande åren ökar skatteintäkterna i ungefär samma takt som BNP. Skattekvoten ligger därmed kvar på en historiskt låg nivå under hela prognosperioden. Regeländringar har bidragit till att sänka skattekvoten från drygt 44 procent 2016 till dagens nivå.

⁵ År 2026 införs även en riktålder för pension vilken är satt till 67 år 2026–2029.

Diagram 2 Totala skatteintäkter och skattekvot

Källa: SCB och ESV

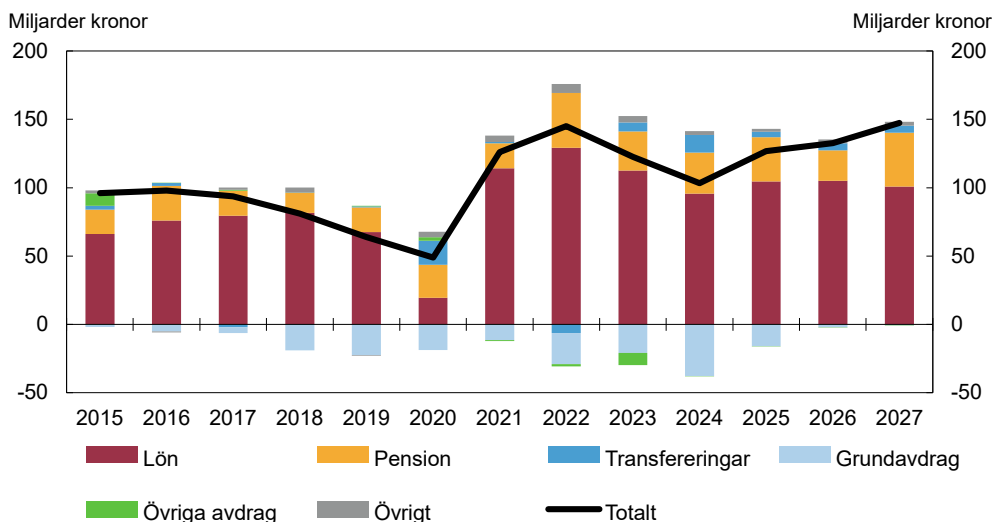
Dämpad utveckling av skatt på arbete

Skatt på arbete växer långsammare än i följ till följd av en svagare utveckling av lönesumman. Den höga inflationen under 2023 har också en återhållande effekt på intäkterna från direkt skatt på arbete, liksom en hög inflation 2022 dämpade skatteintäkterna förra året. Nästa år tilltar utvecklingen när lönesumman ökar snabbare igen och inflationen mattas av.

Direkt skatt på arbete utvecklas långsammare i år

Direkt skatt på arbete påverkas av flera faktorer och de mest centrala är utvecklingen av lönesumman, pensionerna och inflationen samt regeländringar. Inflationen påverkar genom att stora delar av inkomstbeskattningen är indexerad med KPI med ett års eftersläpning. I år ökar intäkterna från direkt skatt på arbete långsammare än förra året. Det beror bland annat på att lönesumman ökar långsammare. Den höga inflationen under 2023 har en återhållande effekt på skatteintäkterna 2024, liksom den höga inflationen 2022 dämpade intäkterna förra året. Det beror framför allt på att både jobbskatteavdraget och grundavdraget räknas upp med inflationen med ett års eftersläpning samt beslut om höjningar av jobbskatteavdraget och det förhöjda grundavdraget som gör att avdragen sammantaget blir signifikant högre i år.

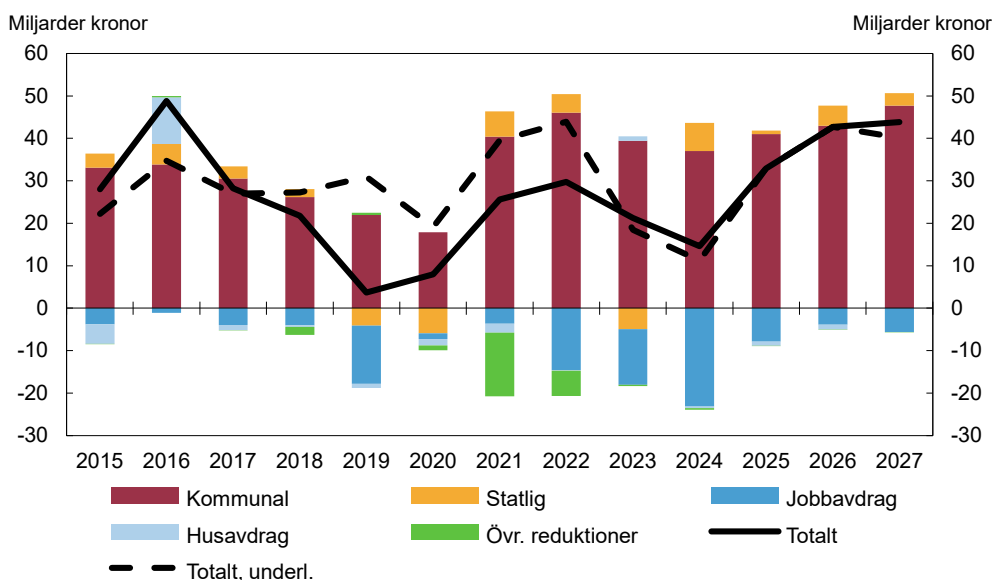
Vanligtvis påverkas även den statliga inkomstskatten av inflationen, eftersom skiktgränsen för att betala statlig inkomstskatt är indexerad med inflationstakten enligt KPI i juni året innan, plus två procentenheter. Enligt beslut i budgetpropositionen för 2024 är dock uppräkningsen av skiktgränsen pausad i år, vilket innebär att den statliga inkomstskatten ökar istället för att minska som den hade gjort annars. Den pausade indexeringsen höjer intäkterna i motsvarande mån som höjt jobbskatteavdrag och grundavdrag sänker intäkterna. Den kommunala medelskattesatsen höjs med 13 öre i år. Den sammantagna effekten av alla regeländringar blir skattehöjningar med drygt 3 miljarder kronor netto.

Diagram 3 Beskattningsbar inkomst, årlig utveckling

Källa: ESV

Nästa år ökar intäkterna från direkt skatt på arbete mer eftersom lönesumman växer snabbare. Utvecklingen hålls tillbaka av att inflationen enligt KPI är fortsatt hög 2024, vilket medför att intäkterna från statlig skatt är oförändrade jämfört med i år samt att skattereduktionerna, framför allt jobbskatteavdraget, ökar relativt mycket, om än betydligt långsammare än 2023 och 2024.

Under prognosens två sista år ökar intäkterna från direkt skatt på arbete snabbare igen, trots att tillväxttakten i lönesumman avtar något. Att skatteintäkterna ändå ökar mer beror på att inflationen är lägre. År 2027 höjs åldersgränsen för att ta del av det förhöjda grundavdraget till 67 år, vilket även det bidrar till att öka intäkterna.⁶

Diagram 4 Direkt skatt på arbete, årlig utveckling

Anm.: Allmän pensionsavgift samt skattereduktion för allmän pensionsavgift är exkluderade i diagrammet. Övr. reduktioner betyder övriga skattereduktioner. Totalt, underl. avser den underliggande utvecklingen, dvs. exklusive regeländringar.

Källa: ESV

⁶ Till följd av övergångsregler i budgetpropositionen senareläggs höjningen av åldersgränsen för att ta del av det förhöjda grundavdraget till 2027.

Indirekt skatt på arbete ökar långsammare i år

Intäkterna från indirekt skatt på arbete bromsar in i år efter förra årets starka ökning. Inbromsningen beror på att lönesumman utvecklas svagare och att skattehöjningarna i år är mindre. Förra året upphörde majoriteten av pandemiåtgärderna vilket innebar att skatterna höjdes med 8 miljarder kronor. I år höjs skatterna med två miljarder kronor till följd av att nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för 15–18-åringar upphör.

Under resten av prognosperioden fortsätter sedan intäkterna att öka ungefär lika mycket varje år, i takt med lönesumman.

Kapitalskatterna ökar starkt

Intäkterna från skatt på kapital minskade med 9 miljarder kronor förra året men ökar igen från och med i år. Skatt på företagsvinster ökar mer igen efter att ha utvecklats svagt förra året. Avkastningsskatten fortsätter att öka mycket till följd av en högre räntenivå. Hushållens kapitalskatter fortsätter dock minska något i år. Det beror främst på lägre utdelningar medan kapitalvinsterna ökar igen. Nästa år ökar hushållens kapitalskatter mycket då kapitalvinsterna fortsätter stiga samtidigt som utdelningarna ökar igen och räntenivåerna sjunker.

Hushållens kapitalskatter minskar något i år och ökar mycket nästa år

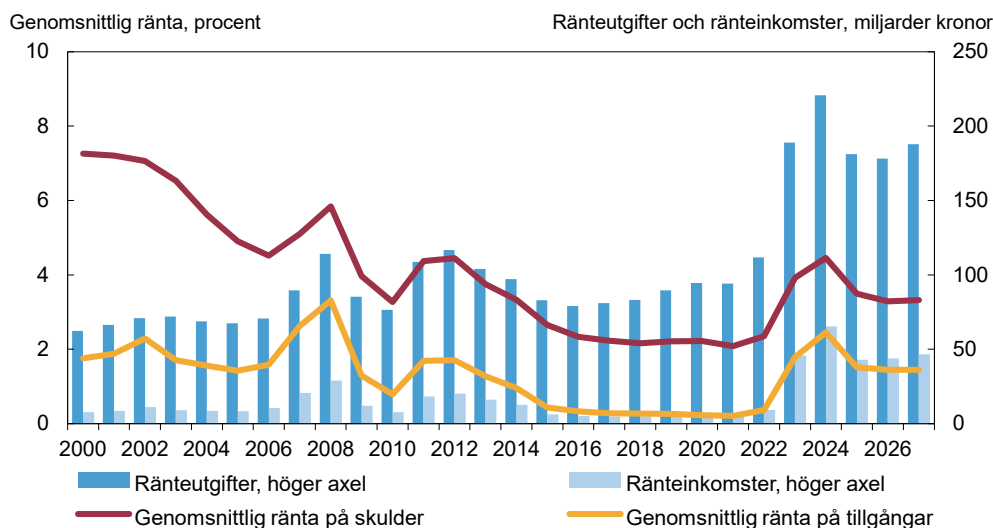
Hushållens kapitalskatter fortsätter att minska något i år, främst till följd av att utdelningsinkomsterna väntas återgå till mer normala nivåer jämfört med de två senaste årens höga nivåer. Högre ränteutgifter bidrar också. Kapitalvinsterna väntas däremot öka i år igen till följd av att aktie- och bostadspriserna antas stiga samt att omsättningen på bostadsmarknaden ökar. Nästa år ökar intäkterna från hushållens kapitalskatter mycket då både kapitalvinsterna och utdelningarna ökar. Lägre räntenivåer bidrar också till att höja skatteintäkterna. Hushållens ränteutgifter, och därmed skattereduktionen för ränteutgifter, blir lägre. Även ränteinkomsterna minskar men de ligger på en betydligt lägre nivå än ränteutgifterna vilket gör att effekten av de lägre räntorna inte får lika stor effekt på intäkterna från ränteinkomsterna som på skattereduktionen. Lägre räntor dämpar också schablonintäkten från investeringssparkonto. Men nettoeffekten av lägre räntenivåer är positiv. I slutet av prognosperioden bedöms hushållens kapitalvinster återgå till ett historiskt genomsnitt som andel av BNP, justerat för regeländringar. Eftersom andelen är lägre än snittet 2025 fortsätter skatteintäkterna att öka även 2026 och 2027.

Hushållens kapitalskatter som andel av BNP blir lägre 2023–2027 än vad de i genomsnitt har varit under perioden 2015–2022, 1,2 procent jämfört med 1,6 procent. Det beror på att skatteintäkterna var förhållandevis höga under den perioden till följd av låga räntor samt höga kapitalvinster och utdelningar. För prognosåren är räntenivåerna betydligt högre. Det medför att det negativa nettot av skattereduktion för ränteutgifter, intäkter från ränteinkomster och schablonintäkter från investeringssparkonto blir klart större. Kapitalvinsterna är också mycket lägre. Det beror dels på att de var exceptionellt höga åren 2015–2022, dels på regeländringar. Utdelningsinkomsterna ligger kvar på en hög nivå, även om de också sjunker något jämfört med rekordåret 2022.

I år uppgår ränteutgifterna, både i miljarder kronor och som andel av BNP, till den högsta nivån hittills under 2000-talet trots att räntenivåerna är betydligt lägre nu är tidigare. Det beror på att hushållens lån har mer än fördubblats som andel av BNP under den här perioden. Även hushållens tillgångar på bankkonton som andel av BNP har mer än fördubblats under den här perioden. Därför kommer även hushållens

ränteinkomster att i år uppgå till den högsta nivån hittills under 2000-talet. Men ränteinkomsterna är ändå betydligt lägre än ränteutgifterna. Det beror på att hushållens räntebärande tillgångar är lägre än hushållens skulder samt att inlåningsräntan är betydligt lägre än utlåningsräntan.

Diagram 5 Hushållens ränteutgifter och ränteinkomster

Källa: SCB, SKV och ESV

Stämpelskatten och fastighetsskatten ökar

Stämpelskatten minskade kraftigt förra året på grund av fallande bostadspriser och lägre omsättning på bostadsmarknaden. I år ökar stämpelskatten marginellt eftersom bostadspriserna vänder uppåt och omsättningen på bostadsmarknaden ökar.

Intäkterna från fastighetsavgiften och fastighetsskatten ökar samtliga prognosår. Intäkterna ökar mest i år då det sker en småhustaxering. En taxering av småhus sker vart tredje år. Taxeringsvärdet ska uppgå till 75 procent av marknadsvärdet två år före taxeringsåret. Vid småhustaxeringen i år kommer prisuppgången på bostäder under perioden 2020–2022 således påverka taxeringsvärdena. Det får till följd att knappt hälften av landets småhus kommer att beläggas med en högre fastighetsavgift då prisuppgången var mycket stark fram till 2022. I genomsnitt kommer taxeringsvärdena att öka med 31 procent. Fastighetsavgiften avseende småhus ökar dock endast med 9 procent.

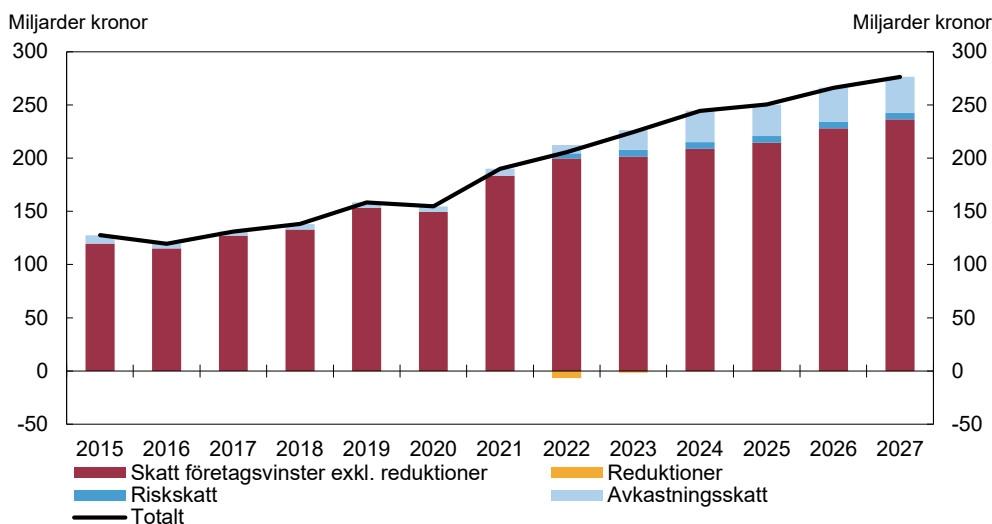
Bolagens kapitalskatter fortsätter att öka mycket i år

Intäkterna från bolagens kapitalskatter ökade mycket förra året och fortsätter att öka i ungefär samma takt i år. Avkastningsskatten, som påverkas av statslåneräntan det föregående året, ökade kraftigt i fjol och gör så även i år. Skatt på företagsvinster utvecklades däremot svagt förra året men ökar snabbare i år när aktiviteten i ekonomin tilltar. Skattereduktionen för inventarier påverkar jämförelsen mellan åren. Den blev betydligt mindre 2023 än 2022, vilket bidrog till att öka tillväxten i skatteintäkterna förra året. Vinstutvecklingen var tudelad förra året. Medan många bolag påverkades negativt av en dämpad global och inhemsk efterfrågan, gynnades bankerna av det höga ränteläget. I år väntas vinstutvecklingen fortsatt variera mellan olika sektorer, men inte lika påtagligt som under förra året.

Intäkterna från riskskatten ligger kvar på samma nivå som förra året under alla prognosår.

I januari 2024 infördes en ny kapitalskatt – tilläggsskatt för företag i stora koncerner. Skatten syftar till att företag som ingår i stora koncerner ska betala en viss andel skatt, oavsett var de är verksamma. Det väntas ge intäkter på cirka 0,5 miljarder kronor per år.

Diagram 6 Intäkter från bolagens kapitalskatter

Anm.: Tilläggsskatt för skatt i stora koncerner ingår här i Skatt på företagsvinster.

Källa: SKV och ESV

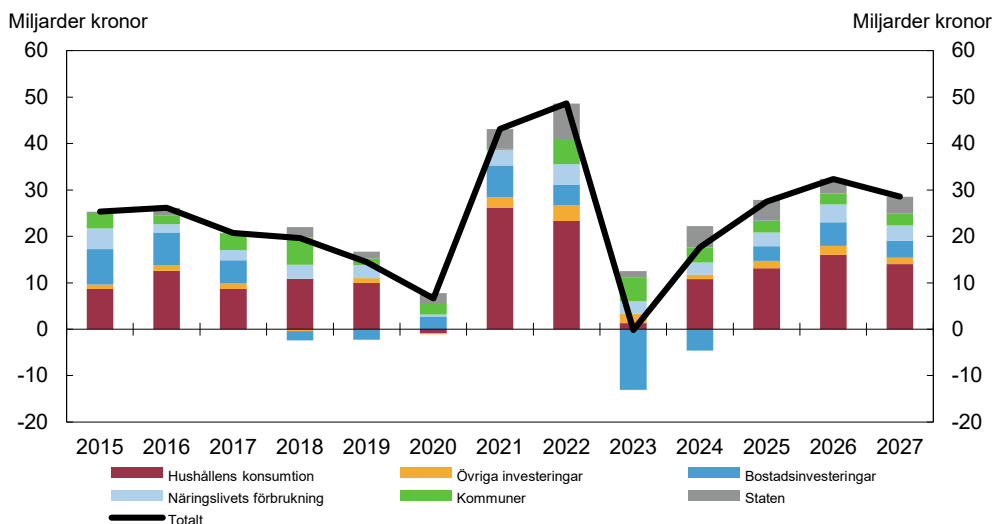
Momsintäkterna ökar i år när bostadsinvesteringarna inte faller lika mycket

Intäkterna från mervärdesskatt var i stort sett oförändrad förra året trots att både hushållens konsumtion och bostadsinvesteringarna minskade kraftigt, i volym. Men de kraftiga prisökningarna i hushållens konsumtion dämpade fallet.

I år väntas momsintäkterna öka. Det beror på att bostadsinvesteringarna inte minskar lika mycket som de gjorde förra året. Hushållens konsumtion ökar i ungefär samma takt i år som i följande. I volym ökar konsumtionen igen men samtidigt är prisökningarna betydligt mindre. Den offentliga sektorn bidrar relativt mycket till intäktsökningarna genom att konsumtionen ökar betydligt. Momsintäkterna för den offentliga sektorn är dock avdragsgilla och påverkar inte det finansiella sparandet inom sektorn.

Åren 2025–2027 väntas momsintäkterna öka snabbare till följd av en stark underliggande utveckling i samtliga skattebaser. Bostadsinvesteringarna ökar igen efter att ha sjunkit två år i rad.

Diagram 7 Mervärdesskatt, årlig utveckling

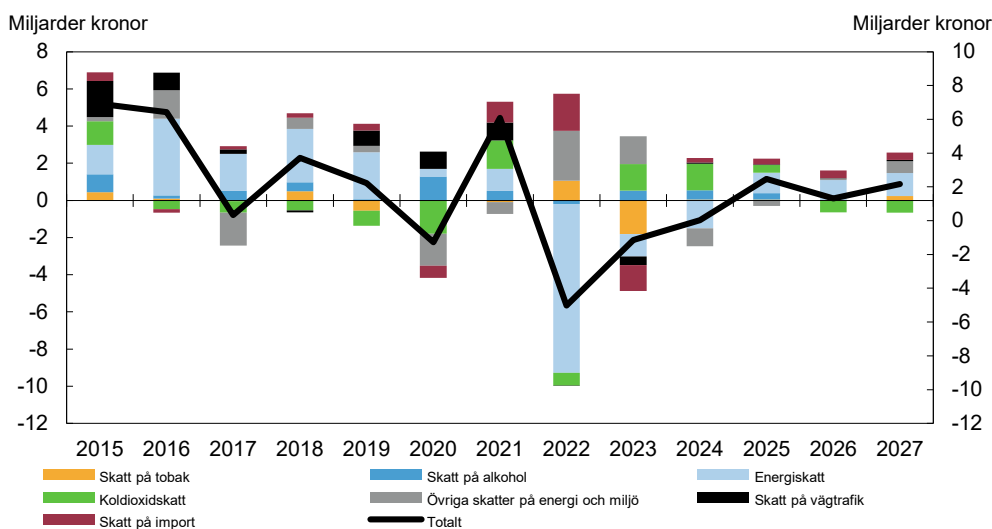

Punktskatterna ökar svagt hela prognosperioden

Intäkterna från punktskatter uppgår till 141 miljarder kronor i år vilket är samma nivå som 2023, exklusive elstöden som registrerades som en flaskhalsintäkt 2023. Intäkterna från energi- och koldioxidskatt utgör nästan hälften av intäkterna från punktskatter. De främsta skattebaserna utgörs av transportsektorns användning av bensin och diesel samt hushållssektorns användning av el. Dessa skattebaser väntas minska över tid, undantaget en ökning av dieselanvändningen i år. Vad gäller utvecklingen av skatteintäkterna så vägs minskningen i skattebaserna normalt sett upp av att skattesatserna indexeras med KPI varje år (se faktarutan nedan).

Men i år sänks energiskattesatserna på bensin och diesel, vilket medför att intäkterna från energiskatt minskar jämfört med 2023. Minskningen motverkas något av att intäkterna från energiskatt på elektrisk kraft ökar mycket då skattesatsen höjts med KPI. Intäkterna från koldioxidskatt ökar också i år till följd av högre skattesatser och den ökade dieselanvändningen. Även intäkterna från skatt på alkohol ökar, vilket beror på skattehöjningar.

Diagram 8 Punktskatter, årlig utveckling

Intäkterna från punktskatter väntas öka under 2025 då även intäkterna från energiskatter ökar istället för att minska. Detta beror på att skatten på bensin inte sänks lika mycket 2025, och att energiskatten på diesel ökar något. Intäkterna från energiskatt på elektrisk kraft fortsätter dessutom att öka, om än inte lika mycket som 2024 till följd av en lägre KPI-indexering. Sammantaget innebär detta att intäkterna vänder upp 2025.

År 2026 och 2027 fortsätter punktskatterna att öka i ungefär samma takt och det är främst intäkter från energiskatt på bensin och diesel samt elektrisk kraft som ökar.

Faktaruta Indexering av punktskatter

Vissa punktskatter är indexerade med konsumentprisindex, KPI. Detta innebär att skattesatsen för dessa skatter varje år (t) automatiskt räknas upp med KPI-utvecklingen mellan juni (t-2) och juni (t-1). Syftet med att KPI-indexera punktskatter är att dessa ska realvärdessäkras. Det vill säga att skattenivån, och därmed skattens styrande funktion, inte ska urholkas över tid.

Utöver detta tillämpas även för vissa punktskatter en förstärkt indexering, så kallad BNP-indexering. Detta innebär att 2 procentenheter adderas till den KPI-utveckling som beskrevs i stycket ovan. Syftet med att även BNP-indexera punktskatter är att miljökadlig konsumtion kan väntas öka i takt med att ekonomin växer. Om det finns en koppling mellan konsumtion och BNP-utveckling minskar miljöskattens styrande funktion om inte skattenivån även beaktar genomsnittlig BNP-utveckling.

Riksdagen kan besluta att indexeringen för en eller flera punktskatter under ett enskilt år, delar av ett år eller flera år ska utgå. Detta är något som har skett vid flertalet tillfällen, till exempel har riksdagen genom olika beslut låtit den förstärkta indexeringen av drivmedelsskatterna vara pausad sedan halvårsskiftet 2019.

För följande punktskatter ingår i normalfallet ett indexeringsförfarande för fastställande av skattesatser i lagstiftningen: energiskatt, koldioxidskatt, skatt på naturgrus, skatt på avfall, kemikalieskatt och skatt på flygresor. De punktskatter som i normalfallet har ett förstärkt indexförfarande är: energi- och koldioxidskatt på drivmedel. Under 2024 och 2025 har vissa avsteg gjorts från indexeringen, vilket framför allt påverkar intäkterna från energiskatt på bensin och diesel.

Inkomsterna från statens aktier minskar nästa år

Statens inkomster från aktieutdelningar blir i det närmaste oförändrade i år, jämfört med förra året. Nästa år sjunker utdelningarna, främst på grund av en förväntat lägre utdelning från LKAB. Problemen med ursparningar, och efterföljande stillestånd, på malmбанan hittills i vinter innebär en stor negativ resultatpåverkan för bolaget, vilket beräknas minska utdelningen. Enligt LKAB förlorar de runt 100 miljoner kronor i intäkter för varje dag som trafiken på banan står stilla.

Utdelningarna sjunker också något till följd av den fortsatt svaga konjunkturen, även om många av de statliga bolagen är relativt okänsliga för konjunktursvängningar. De totala inkomsterna från utdelningarna kommer dock fortfarande att vara höga i ett historiskt perspektiv och ökar sedan ytterligare något under 2026–2027 när konjunkturen återhämtar sig.

Kraftigt ökade bidrag från EU i år

I år ökar bidragen från EU kraftigt då Sverige förväntas få den första utbetalningen från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Efter en uppdatering av återhämtningsplanen förra året, väntas Sverige få cirka 38 miljarder kronor i bidrag. Det är osäkert när den första utbetalningen sker, men ESV räknar med att större delen kommer att betalas ut i slutet av året. Efter flera förseningar får Sverige då finansiering för olika projekt under åren 2020–2023. Resterande medel betalas ut 2025 och 2026 vilket ger en mindre men mer jämn fördelning av EU-medlen under de senare prognosåren.

Utgifter

De takbegränsade utgifterna ökar mycket i år, bland annat till följd av utgiftsökningar som lagts fram i den beslutade budgeten för 2024. En hög inflation de två senaste åren bidrar också, eftersom utgifterna påverkas av inflationen med viss eftersläpning. De totala utgifterna på statens budget ökar ännu mer till följd av en ökad nettoutlåning. Nästa år ökar både de takbegränsade utgifterna och de totala utgifterna långsammare än i år.

De takbegränsade utgifterna ökar kraftigt i år

De takbegränsade utgifterna⁷ ökar med 101 miljarder kronor i år (ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget⁸ står för 6 miljarder kronor), vilket är en stor ökning. Det beror bland annat på de utgiftsökningar som beslutats för 2024. Fortsatta satsningar görs inom försvar och samhällets krisberedskap som svarar för nästan en tredjedel av utgiftsökningen. Tillskotten går främst till att stärka försvarets operativa förmåga och öka de militära investeringarna. Även utgifterna för rättsväsendet fortsätter att öka då ytterligare medel tillförs till främst Polismyndigheten och Kriminalvården för att stärka rättskedjan. Utgifterna för Allmänna bidrag till kommunerna ökar kraftigt då bland annat det generella statsbidraget höjs.

Förutom utgiftsökningar i budgeten har prisbasbeloppet höjts markant då inflationen var fortsatt hög förra året. Det bidrar till att utgifterna stiger mycket även inom andra områden, bland annat Ekonomisk trygghet vid ålderdom där utgifterna för garantipensionerna ökar mycket. Även utgifterna för aktivitets- och sjukersättning inom Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning blir högre på grund av höjt prisbasbelopp. Sjukpenningen ökar också då antalet sjukpenningdagar väntas öka.

Myndigheternas förvaltningsanslag ökar mycket i år till följd av den höga inflationen 2022. Det beror på att de delvis skrivs fram med pris- och löneutvecklingen i ekonomin med två års eftersläpning.

Utgifterna stiger också för bland annat arbetslöshetsersättning inom Arbetsmarknad och arbetsliv. Det beror på att öppet arbetslösa fortsätter att öka samtidigt som andelen arbetslösa som får ersättning ökar. Även utgifterna för det nya omställnings- och kompetensstödet som infördes 2022 ökar då det på grund av eftersläpning av utbetalningar beräknas få full årseffekt 2024. Stödet kan utgå som kompensation till arbetsgivare, som finansierar en eller flera omställningsorganisationer, för en del av den avgift som betalas för tjänsterna. Stöd kan också lämnas i form av rådgivning och vägledning till enskilda personer som är uppsagda från eller anställda på en arbetsplats som inte omfattas av kollektivavtal.

Det finns även utgiftsområden som minskar. Avgiften till Europeiska unionen är tillfälligt låg i år till följd av en låg EU-budget. Utgifterna under Klimat, miljö och natur blir lägre, främst på grund av att Klimatbonusen har tagits bort. De återstående bidragen för den betalas ut under 2024.

⁷ Statens budgets utgiftsområden (exklusive UO26) och Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

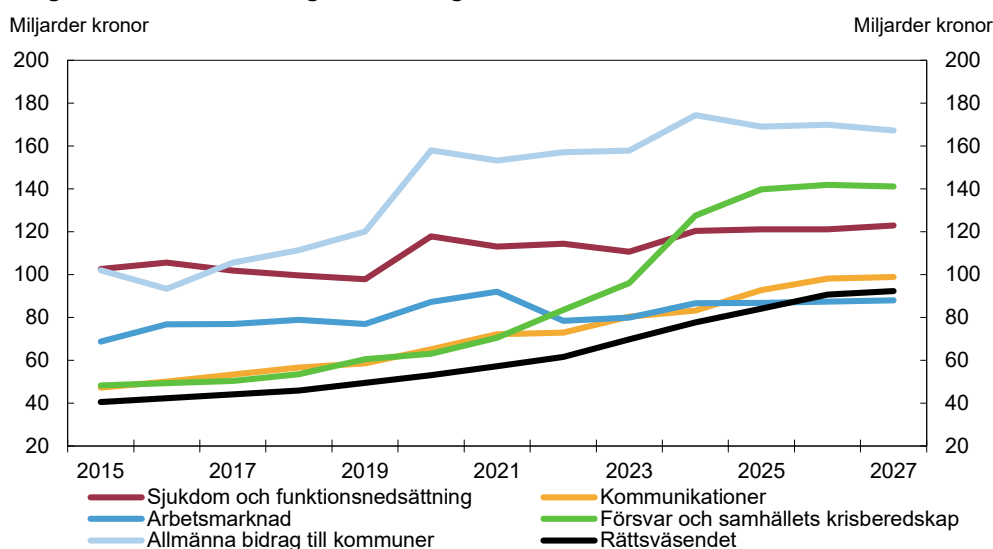
⁸ För information om ålderspensionssystemet, se avsnitt Finansiellt sparande och budgetsaldo.

Åren framöver ökar de takbegränsade utgifterna långsammare

Nästa år ökar de takbegränsade utgifterna med hälften så mycket som i år, 50 miljarder kronor, varav ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget står för en dryg fjärdedel av det. Fortsatta satsningar på rättsväsendet samt försvar och samhällets krisberedskap bidrar också till utgiftsökningen. Även kommunikationsutgifterna ökar kraftigt. Kostnader för investeringar och underhåll av väg och järnväg räknas upp bland annat på grund av de prisökningar som varit. Avgiften till Europeiska unionen ökar markant eftersom den är tillfälligt låg 2024. Den höga inflationen som har varit gör att pris- och löneuppräknningen för myndigheterna är fortsatt hög.

Från 2026 avtar utgiftsökningen ytterligare till knappt 20 miljarder kronor då flera utgiftsområden minskar. Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget står för en större del av ökningen de åren. ESV:s prognosmetod gör också att utgifterna i slutet av prognosperioden ökar svagt och minskar något som andel av BNP eftersom det inte ingår någon ytterligare finanspolitik i beräkningarna utöver den som regeringen aviserat eller föreslagit i propositioner.⁹

Diagram 9 Utveckling av vissa utgiftsområden

Källa: ESV

De totala utgifterna ökar till och med 2026

I de totala utgifterna ingår, till skillnad mot de takbegränsade utgifterna, alla utgiftsområden, det vill säga även statsskuld räntorna. Riksgäldens nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost¹⁰ ingår också men däremot inte ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten som ingår i de takbegränsade utgifterna. De totala utgifterna ökar fram till och med 2026, framför allt i år. År 2027 minskar de något.

I år ökar de totala utgifterna med 119 miljarder kronor till följd av att utgifterna inom många utgiftsområden ökar, som beskrivits tidigare. Även nettoutlåningen bidrar då den sammantaget ökar i år. Bland annat återbetalades de sista valutalånen förra året som Riksgälden tidigare tagit upp för Riksbankens räkning. Då det inte sker någon återbetalning i år ökar nettoutlåningen. Statsobligationer som föll ut i slutet av förra

⁹ För mer information om ESV:s beräkningsmetod se metodrutin i början av rapporten.

¹⁰ Kassamässig korrigeringspost är en restpost på statens budget. Läs mer om den i Utfallet för statens budget 2022, sid 156 på esv.se.

året återinvesterades inte av insättningsgarantifonden utan medlen sattes istället in på konto hos Riksgälden. Det bidrog till att nettoutlåningen minskade då. I år räknar vi med att medlen återinvesteras i statsobligationer, vilket leder till att nettoutlåningen istället ökar. Ökningen av nettoutlåningen dämpas av att vi inte räknar med någon överföring av medel till elstöd från Svenska kraftnäts konto i år. Under förra året överfördes 44,5 miljarder kronor från Svenska kraftnäts konto till Försäkringskassan och Skatteverket för utbetalning av elstöd till företag och hushåll. Någon sådan överföring beräknas inte ske i år. Statsskuldsräntorna sjunker, främst på grund av att kronan stärkts och då uppkommer valutavinster istället för förra årets valutaförluster.

Liksom de takbegränsade utgifterna ökar de totala utgifterna betydligt mindre nästa år, med 40 miljarder kronor. Statsskuldsräntorna ökar igen då Riksgälden betalar ut inflationskompensation i samband med att en realobligation förfaller. Nettoutlåningen blir däremot lite lägre då vi bland annat räknar med att Insättningsgarantifondens investeringar som faller ut fortsätter att återinvesteras direkt. Det gör att nettoutlåningen minskar 2025 jämfört med 2024.

År 2026 ökar de totala utgifterna endast svagt då utgifterna inom de takbegränsade utgiftsområdena ökar måttligt. För 2027 minskar de totala utgifterna något. Statsskuldsräntorna minskar lite både 2026 och 2027 då marknadsräntorna faller tillbaka samtidigt som statsskulden minskar. Nettoutlåningen ökar något 2026 då vi bland annat inte räknar med att någon avgift till Resolutionsreserven behöver betalas in eftersom reserven då väntas ha nått en målnivå om 3 procent av de garanterade insättningarna. Inlåningen på Svenska kraftnäts konto blir inte heller lika stor som året innan. År 2027 minskar nettoutlåningen något då avgifter till Resolutionsreserven åter behöver betalas in.

Utgiftskvoten ökar i år men sjunker från nästa år

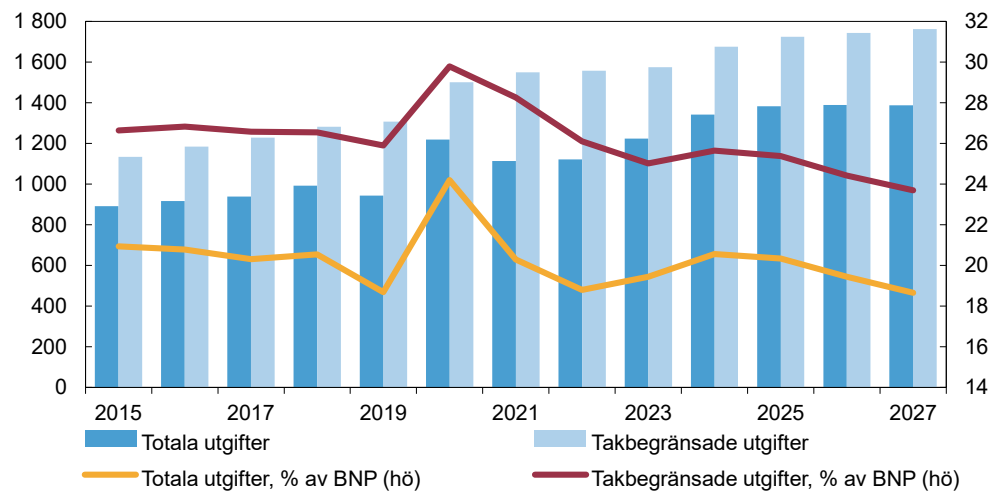
Utgiftskvoten, det vill säga de totala utgifterna som andel av BNP, uppgår till 21 procent i år. Det är 1 procentenhet högre jämfört med föregående år. Ökningen beror främst på de åtgärder som lagts fram i den beslutade budgeten för 2024 och en hög inflation samtidigt som BNP ökar svagt. Nästa år sjunker kvoten något till drygt 20 procent då utgiftsökningarna inte är lika stora. Även utgiftskvoten för de takbegränsade utgifterna ökar i år, till 26 procent. Nästa år minskar kvoten något. Kvoterna fortsätter sjunka åren framöver bland annat eftersom det inte ingår någon ytterligare finanspolitik i beräkningarna utöver den som regeringen aviserat eller föreslagit i propositioner. Det innebär att det sker en automatisk budgetförstärkning¹¹.

¹¹ För mer information om ESV:s beräkningsmetod se metodrutan i början av rapporten.

Diagram 10 Utgifter på statens budget

Miljarder kronor

Procent av BNP

Källa: ESV

Finansiellt sparande och budgetsaldo

Den offentliga sektorns finansiella sparande visar underskott i år, främst som en följd av lågkonjunkturen. Både staten och kommunsektorn bidrar till underskottet, medan ett överskott väntas i ålderspensionssystemet. Nästa år minskar underskottet och sparandet stärks i såväl staten som kommunsektorn och ålderspensionssystemet.

Underskott på 90 miljarder kronor i offentlig sektor i år

Den offentliga sektorns finansiella sparande visar i år ett underskott på 90 miljarder kronor. Försämringen jämfört med förra året beror främst på att sparandet i staten går från överskott till ett stort underskott i år. Anledningen är att skatteintäkterna ökar svagt till följd av lågkonjunkturen och att hushållens kapitalskatter minskar. Samtidigt ökar utgifterna i staten mer än förra året. I kommunsektorn uppstod ett stort underskott redan förra året och underskottet väntas i år bli ungefär lika stort.

Nästa år stärks sparandet men det blir fortfarande ett underskott. Förstärkningen sker i såväl staten som kommunsektorn och ålderspensionssystemet. Inkomsterna ökar mer när aktiviteten i ekonomin tar fart och hushållens kapitalskatter ökar igen. Utgifterna ökar samtidigt mindre. Det beror på att bidraget från inflationen inte blir så stort men också på att det inte finns någon budget för 2025. Åren därefter vänds underskottet till överskott och sparandet förstärks successivt då inkomsterna ökar i takt med BNP samtidigt som utgifterna ökar svagt, se metodrutan i början av rapporten.

Tabell 5 Finansiellt sparande i offentlig sektor

Miljarder kronor om inget annat anges

Offentliga sektorns finanser	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totala inkomster	2 644	2 872	2 948	3 014	3 154	3 297	3 436
<i>procent av BNP</i>	48,2	48,1	46,8	46,2	46,4	46,2	46,2
Totala utgifter	2 644	2 801	2 982	3 104	3 194	3 272	3 357
<i>procent av BNP</i>	48,2	46,9	47,4	47,5	47,0	45,8	45,1
Finansiellt sparande i offentlig sektor	0	70	-34	-90	-40	25	79
<i>procent av BNP</i>	0,0	1,2	-0,5	-1,4	-0,6	0,4	1,1
Sparande i staten	-36	25	3	-67	-34	28	83
Sparande i kommunsektorn	37	24	-52	-56	-43	-47	-48
Sparande i ålderspensionssystemet	0	21	14	33	37	44	45

Källa: SCB och ESV

Statens finansiella sparande försvagas markant

Det finansiella sparandet i staten går från ett överskott på 3 miljarder kronor 2023 till ett underskott på 67 miljarder kronor i år. Det beror på kombinationen av en svag ökning av inkomsterna och en relativt stor ökning av utgifterna. Förutom att skatteintäkterna ökar svagt som en följd av lågkonjunkturen minskar hushållens kapitalskatter för tredje året i rad. I år beror minskningen på högre räntenivåer och på att utdelningarna blir lägre. Utgifterna ökar betydligt mer i år än förra året. Det förklaras bland annat av att utgifterna inom försvaret ökar mer än dubbelt så mycket. En hög inflation de två senaste åren bidrar också eftersom inflationen slår igenom

med eftersläpning på utgifterna. Transfereringarna till kommunsektorn ökar också mycket eftersom det generella statsbidraget har höjts.

Nästa år stärks sparandet men det blir fortfarande ett underskott på 34 miljarder kronor. Inkomsterna ökar betydligt mer när aktiviteten i ekonomin tar fart och hushållens kapitalskatter ökar igen. Samtidigt ökar statens utgifter mindre än i år. Det beror främst på att det inte finns någon budget för 2025 ännu men också på att bidraget från inflationen inte blir så stort. Åren därefter förstärks sparandet successivt då inkomsterna ökar i takt med BNP samtidigt som utgifterna ökar svagt, se metodrutan i början av rapporten.

Tabell 6 Inkomster och utgifter i staten

Miljarder kronor

Statens finanser	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totala inkomster	1 405	1 535	1 541	1 562	1 635	1 713	1 783
<i>förändring i inkomster</i>	<i>153</i>	<i>130</i>	<i>6</i>	<i>21</i>	<i>73</i>	<i>77</i>	<i>70</i>
Skatter och sociala avgifter	1 225	1 311	1 328	1 340	1 400	1 480	1 546
Kapitalinkomster	25	51	31	32	30	30	31
Övriga inkomster	155	173	183	190	205	203	206
Totala utgifter	1 441	1 510	1 538	1 629	1 669	1 684	1 700
<i>förändring i utgifter</i>	<i>47</i>	<i>69</i>	<i>29</i>	<i>91</i>	<i>40</i>	<i>15</i>	<i>16</i>
Transfereringar och subventioner	923	929	920	954	961	940	925
Konsumtion	366	394	423	461	486	504	520
Investeringar	133	149	161	178	196	210	223
Övriga utgifter	18	38	34	37	27	30	32
Finansiellt sparande	-36	25	3	-67	-34	28	83

Källa: ESV

Mindre underskott i budgetsaldot än i det finansiella sparandet i år

Både det finansiella sparandet och budgetsaldot, som är två olika mått på sparandet i staten, visar ett underskott i år och nästa år. Underskottet i budgetsaldot är mindre än i det finansiella sparandet i år till följd av stora betalningar från EU. Nästa år är det tvärtom då det är stor skillnad i framför allt periodisering av statsskuld räntorna vilket innebär en annan fördelning mellan åren.

Tabell 7 Statens budget i sammandrag samt bro mellan finansiellt sparande och budgetsaldo

Miljarder kronor

Bro mellan finansiellt sparande och budgetsaldo	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Finansiellt sparande	-36	25	3	-67	-34	28	83
Avgränsningar	85	102	28	22	-5	6	-4
Periodiseringar	25	36	-4	-7	-29	-18	16
Övrigt	4	1	-8	1	1	1	1
Budgetsaldo	78	164	19	-51	-68	17	95
Totala inkomster	1 191	1 286	1 243	1 292	1 315	1 406	1 483
Skatteintäkter	1 219	1 294	1 328	1 340	1 400	1 480	1 546
Periodiseringar	16	14	-10	-10	-10	-2	25
Skatteinkomster	1 235	1 308	1 318	1 330	1 390	1 478	1 571
Övriga inkomster	-44	-22	-75	-38	-75	-72	-88
Totala utgifter	1 113	1 123	1 224	1 343	1 383	1 389	1 388
Utgiftsområden exklusive räntor	1 216	1 211	1 214	1 309	1 345	1 353	1 354
Statsskuld räntor	-1	27	32	22	31	28	25
Kassamässig korrigerig	-4	-5	-10	0	0	-2	0
Riksgäldens nettoutlåning	-97	-111	-11	12	6	10	9

Källa: SCB och ESV

Skillnaderna mellan statens finansiella sparande och saldot på statens budget beror på olika avgränsningar i saldobegreppen, men även på olika sätt att periodisera inkomster och utgifter. I statens budget registreras inkomster och utgifter kassamässigt, det vill säga den period när in- eller utbetalningarna sker. I det finansiella sparandet registreras inkomsterna och utgifterna den period som in- eller utbetalningen avser. Sammantaget medför nettot av alla broposter att det finansiella sparandet är 16 miljarder kronor lägre än budgetsaldot i år. Den främsta förklaringen är ovanligt stora betalningar från EU då Sverige väntas få de första utbetalningarna från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Det förbättrar budgetsaldot, men påverkar inte det finansiella sparandet. Även andra avgränsningar och periodiseringsposter påverkar budgetsaldot och det finansiella sparandet olika. Nästa år blir i stället det finansiella sparandet 34 miljarder kronor högre än budgetsaldot. Det beror framför allt på att periodiseringarna av skatteintäkterna och statsskuld räntorna medför att det finansiella sparandet stärks till skillnad från budgetsaldot som försvagas något nästa år.

Fortsatt stora underskott i kommunsektorn

Det finansiella sparandet i kommunsektorn blev kraftigt negativt 2023 efter tre år med överskott. Samtidigt var det samlade resultatet i kommunerna positivt, men negativt i regionerna. Den stora skillnaden mellan sparande och resultat förklaras till stor del av stora investeringsutgifter, framförallt i kommunerna. Det svaga sparandet förklarades främst av kraftigt ökade utgifter för konsumtion och avtalspensioner till följd av den höga inflationen. Även investeringarna ökade mycket. Samtidigt ökade

skatteintäkterna långsammare än året innan och vissa tillfälliga statsbidrag upphörde. Förra årets snabba utgiftsökning dämpas i år och underskottet i kommunsektorns sparande blir ungefär lika stort som förra året. Skatteintäkterna ökar långsamt i år men inkomsterna hålls uppe av att statsbidragen ökar mycket efter förra årets minskning.

Kommuner och regioner ska budgetera för ett resultat i balans i enlighet med vad som regleras i kommunallagen. I händelse av lågkonjunktur kan de kommuner och regioner som upprättat en resultatutjämningsreserv disponera medel ur reserven för att upprätthålla konsumtionen och undvika kortsiktiga neddragningar. Många har definierat det som att det är möjligt att använda den när skatteintäkterna avviker från ett 10-årigt genomsnitt. Det är fallet i år och efter att bara ha utnyttjats i begränsad utsträckning förra året väntas resultatutjämningsreserven därför utnyttjas i större utsträckning i år. I år blir resultatet i kommunsektorn som helhet negativt vilket beror på ett kraftigt negativt resultat i regionerna. Vi antar att några regioner, liksom förra året, kan komma att åberopa synnerliga skäl att inte återställa de negativa resultat som uppstår. Kommande år stärks resultatet och blir då positivt i både kommuner och regioner som helhet.

Tabell 8 Inkomster och utgifter i kommunsektorn

Miljarder kronor

Kommunsektorns finanser	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomster	1 300	1 356	1 411	1 454	1 495	1 539	1 587
<i>Förändring inkomster</i>	76	57	55	43	41	44	48
Skatter och avgifter	827	874	914	953	995	1 039	1 087
Statsbidrag ¹	286	275	262	278	270	264	257
Övriga inkomster	186	208	234	222	231	237	243
Utgifter	1 263	1 332	1 462	1 510	1 538	1 586	1 635
<i>Förändring utgifter</i>	48	69	131	47	28	48	49
Konsumtion	1 037	1 088	1 190	1 255	1 274	1 316	1 359
Investeringar	126	138	152	154	157	161	165
Övriga utgifter	99	106	121	100	107	109	111
Finansiellt sparande	37	24	-52	-56	-43	-47	-48
Resultat	69	43	13	-3	11	8	7

¹Statsbidrag enligt NR exklusive moms och inklusive kapitaltransferringar.

Källa: SCB och ESV

Sparandet i ålderspensionssystemet stärks kraftigt i år

I år stärks sparandet i ålderspensionssystemet kraftigt efter en försvagning förra året. Att sparandet stärks mycket i år förklaras framför allt av att kapitalinkomsterna ökar igen efter förra årets minskning samtidigt som avgiftsinkomsterna ökar mycket i år.

Avgiftsinkomsterna ökar betydligt snabbare i år jämfört med förra året även om lönesumman ökar i en långsammare takt.¹² Inkomsterna från avgifter följer lönesumman i ekonomin men det är inte perfekt samvariation år för år eftersom det kan vara eftersläpningar i utbetalningar av avgiftsinkomsterna till ålderspensionssystemet. Samtidigt som avgiftsinkomsterna ökar i snabb takt i år ökar pensionsutbetalningarna betydligt långsammare då ökningen av inkomstindex växlar ner i år på grund av en svag ökning av sysselsättningen. Detta gör att avgiftsnettot blir

¹² De allmänna pensionsavgifterna som ingår i avgiftsinkomsterna hanteras från och med denna prognos kassamässigt till följd av ändrade redovisningsprinciper i NR.

betydligt mindre negativt i år. Pensionsutbetalningarna ökar snabbare igen nästa år när inkomstindex ökar mer och ökar då i ungefär samma takt som avgiftsinkomsterna.

År 2026 ökar avgiftsinkomsterna mer än pensionsutbetalningarna igen och avgiftsnettot blir positivt och bidrar då till överskottet i ålderspensionssystemets finansiella sparande. Kapitalinkomsterna ökar alla prognosår och är den främsta förklaringen till överskottet i sparandet alla år i prognosen.

Tabell 9 Inkomster och utgifter i ålderspensionssystemet

Miljarder kronor

Ålderspensionssystemets finanser	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Avgiftsinkomster	304	329	341	361	375	390	405
Pensionsutbetalningar	332	345	358	363	377	389	405
Avgiftsnetto	-27	-16	-17	-2	-3	1	0
Kapitalinkomster, netto	32	42	38	43	47	51	53
Förvaltningsutgifter	-5	-5	-6	-7	-7	-7	-8
Finansiellt sparande	0	21	14	33	37	44	45

Källa: SCB och ESV

Den offentliga skulden

Den svaga konjunkturen innebär att Maastrichtskulden stiger till strax under 32 procent av BNP i år. Ökningen sker huvudsakligen i kommunsektorn, men även statens del av skulden stiger något. Även nästa år stiger skulden såväl i nivå som i förhållande till BNP. Därefter sjunker den igen. Den konsoliderade statsskulden uppvisar ett liknande mönster och ökar till 16 procent av BNP i år. Den stiger sedan ytterligare något under 2025, för att därefter sjunka igen när konjunkturen återhämtar sig.

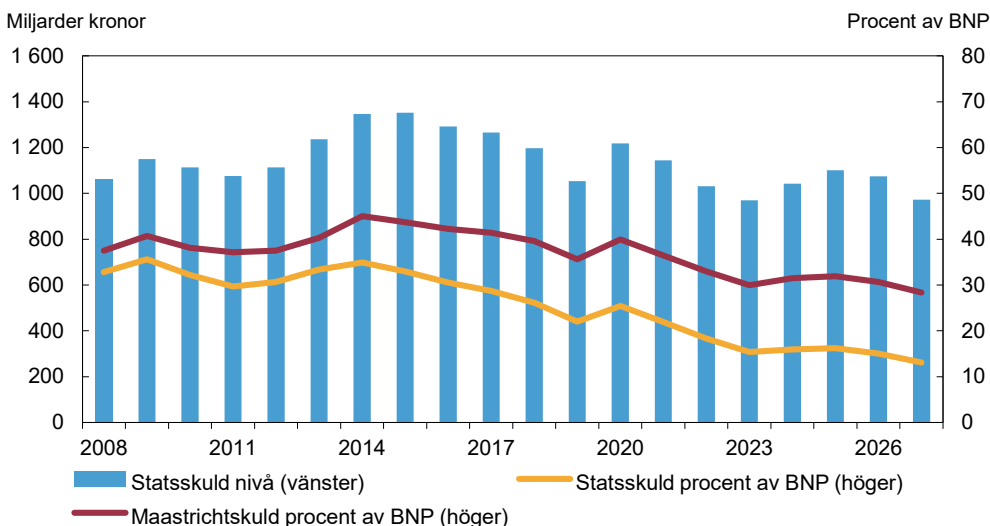
Maastrichtskulden stiger, men är fortsatt låg

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden) stiger i år. Det beror främst på att den svaga konjunkturen innebär att skatteintäkterna växer långsamt samtidigt som utgifterna ökar relativt snabbt. Dessutom bidrar åtgärder i budgetpropositionen för 2024 till skuldökningen. Nästa år stiger skulden ytterligare något, men ökningstakten avtar då konjunkturen återhämtar sig. Mot slutet av prognosperioden sjunker skulden igen.

Skuldkvoten, det vill säga skulden i relation till BNP, följer samma mönster och stiger i år och 2025. Trots ökningen är Sveriges skuldkvot fortfarande betydligt lägre än genomsnittet bland EU-länderna.¹³

Statens del av skuldkvoten har minskat trendmässigt under den senaste tioårsperioden, men stiger i år och nästa år. Kommunernas skuldkvot har i stället ökat de senaste åren, och stiger även i år, för att därefter vara relativt oförändrad under resten av prognosperioden.

Diagram 11 Statsskuld och Maastrichtskuld

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

Statsskulden stiger i år och nästa år

Den konsoliderade statsskulden stiger i år och nästa år, såväl i nivå som i förhållande till BNP. Skuldkvoten beräknas vara 16 procent i slutet av året. Trots ökningen är skulden och skuldkvoten fortfarande historiskt låga. Man måste gå tillbaka till åren

¹³ Den genomsnittliga skuldkvoten inom EU27 var 83,5 procent i slutet av 2022 enligt Eurostat.

före 1990-talskrisen för att hitta en lika låg skuldnivå och ända tillbaka till 1960-talet för att hitta en lika låg skuldkvot.

Tabell 10 Statsskuldens förändring och nivå

Miljarder kronor om inget annat anges

Statsskuldens förändring och nivå	2023	2024	2025	2026	2027
Statsskuldens förändring	-61	72	58	-26	-102
varav budgetsaldot (omvänt tecken)	-19	51	68	-17	-95
varav orealiserade valutakursdifferenser	-17	2	0	1	0
varav Riksgäldens förvaltningstillgångar	-20	-14	0	0	0
varav övriga skulddispositioner. m.m.	-5	33	-9	-10	-7
Konsoliderad statsskuld vid årets utgång	970	1 042	1101	1 075	972
<i>procent av BNP</i>	<i>15,4</i>	<i>16,0</i>	<i>16,2</i>	<i>15,0</i>	<i>13,1</i>

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

Skuldkvoten stiger med en halv procentenhet i år och ytterligare något 2025. BNP-tillväxten i löpande priser sänker kvoten, medan budgetsaldot bidrar till att höja den till följd av beräknade underskott i statsbudgeten. I slutet av prognosperioden sjunker skuldkvoten igen då statsbudgeten vänder till överskott samtidigt som bidraget från BNP-tillväxten ligger kvar på ungefär samma nivå. De prognostiserade överskotten för 2026 och 2027 beror dock till stor del på ESV:s prognosmetod där vi inte gör några antaganden om ny finanspolitik.

Tabell 11 Dekomponering av statsskuldkvotens förändring

Procentenheter

Skuldkvotens förändring	2023	2024	2025	2026	2027
Skuldkvotens förändring	-1,9	0,5	0,2	-1,1	-2,0
varav bidrag från BNP-tillväxten	-0,9	-0,6	-0,6	-0,8	-0,6
varav bidrag från budgetsaldot	-0,3	0,8	1,0	-0,2	-1,3
varav bidrag från skulddispositioner m.m.	-0,7	0,3	-0,1	-0,1	-0,1

Källa: Riksgälden, SCB och ESV

De budgetpolitiska målen

Det strukturella sparandet beräknas ligga under målnivån för överskottsmålet 2024 och 2025. I år är det en tydlig avvikelse från målnivån. Samtidigt ligger Maastrichtskulden nära det nedre toleransvärdet för skuldankaret under hela prognosperioden. Kommunsektorns balanskravsresultat bedöms vara positivt men nära noll alla prognosår.

Strukturellt sparande under målnivån

Det strukturella sparandet, det vill säga det finansiella sparandet justerat för påverkan från konjunkturen, beräknas visa underskott på 0,4 procent i år. Det innebär att det ligger under målnivån för överskottsmålet, som är en tredjedels procent av BNP över en konjunkturcykel. Enligt det finanspolitiska ramverket uppstår en avvikelse från överskottsmålet om det strukturella sparandet tydligt avviker från målnivån. Det är inte definierat i ramverket hur stor en tydlig avvikelse är, men ESV och andra bedömare tillämpar en avvikelse på $\pm 0,5$ procent av potentiell BNP som gräns. I år beräknas det därmed bli en tydlig avvikelse från målnivån. Enligt ramverket ska regeringen vid en avvikelse från överskottsmålet förklara vad som motiverar avvikelserna och redogöra för hur en återgång till målet ska ske. Nästa år stärks det strukturella sparandet. Det ligger fortfarande under målnivån, men inom gränsvärdet.

Ett av syftena med överskottsmålet är att skapa en buffert för att kunna möta kraftiga nedgångar i konjunkturen. En avvikelse från målnivån kan därmed vara stabiliseringspolitiskt motiverad i nuvarande konjunkturläge med ett BNP-gap på -1,5 procent av potentiell BNP nästa år. När konjunkturläget förbättrats bör det strukturella sparandet överstiga målnivån för att målet om ett överskott på en tredjedels procent av BNP över en konjunkturcykel ska nås.

Tabell 12 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för överskottsmålet

Indikatorer för överskottsmålet	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Finansiellt sparande	1,2	-0,5	-1,4	-0,6	0,4	1,1
Bakåtblickande åttaårsnitt, finansiellt sparande	0,2	0,2	-0,1	-0,4	-0,4	-0,3
Strukturellt sparande ¹	0,3	0,0	-0,4	-0,1	0,4	1,1
BNP-gap	2,0	0,0	-1,5	-1,1	-0,2	0,0

¹Procent av potentiell BNP.

Källa: ESV

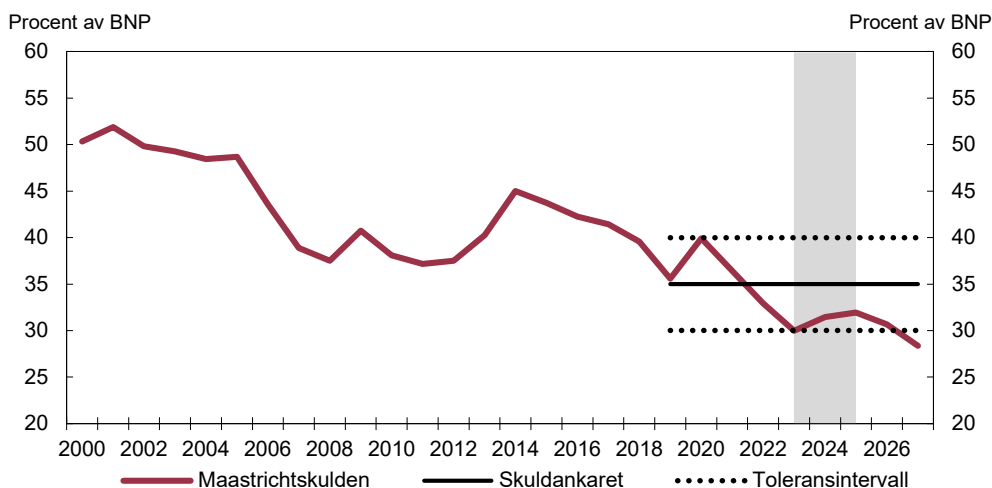
Förändringen av det strukturella sparandet används som en indikator på om finanspolitiken är expansiv eller åtstramande. I och med att det strukturella sparandet försvagas i år kan finanspolitiken sägas vara expansiv, dvs. politiken ökar efterfrågan i ekonomin.

Det strukturella sparandet påverkas också av andra faktorer än en aktiv finanspolitik. Mellan 2023 och 2024 försvagas sparandet exempelvis av att utgifterna ökar mycket även 2024 till följd av den höga inflationen. Det beror på att många transfereringar samt myndigheternas förvaltningsanslag påverkas av inflationen med ett respektive två års eftersläpning. Kommunsektorn står också för en relativt stor del av underskottet i det strukturella sparandet.

Ett annat sätt att analysera om finanspolitiken är expansiv eller åtstramande är att mäta finanspolitikens effekt på den aggregerade efterfrågan genom att beakta om det strukturella sparandet är högre eller lägre än överskottsmålet¹⁴. Eftersom det strukturella sparandet enligt ESV:s beräkningar är lägre än målnivån 2023–2025 kan man säga att finanspolitiken är expansiv även utifrån det perspektivet.

Samtidigt som det strukturella sparandet avviker från överskottsmålet ligger Maastrichtskulden under skuldankaret, även om den stiger något i år och nästa år.

Diagram 12 Maastrichtskulden och skuldankaret

Anm.: De skuggade åren avser de år som skulden för närvarande utvärderas mot skuldankaret.

Källa: SCB och ESV

Stor marginal till utgiftstaket

ESV bedömer att marginalen till utgiftstaket (budgeteringsmarginalen) är stor samtliga prognosår. Som andel av BNP ligger utgiftstaket mellan 26,5 och 26,9 procent för prognosåren. Det är lägre än genomsnittet på drygt 28 procent 2006–2019.¹⁵

¹⁴ Finanspolitiska rådet redovisar denna alternativa analys av finanspolitiken i sin rapport för 2023. I en ESO-studie om samspillet mellan finans- och penningpolitik av Calmfors m.fl. i september 2022 relateras också avvikelser i den offentliga sektorns finansiella sparande från överskottsmålet för att bedöma huruvida finanspolitiken är expansiv eller inte.

¹⁵ Åren 2020–2022 är inte medräknade i medelvärdet då procentsatsen för dessa år var tillfälligt höga på grund av pandemin. Genomsnittet för dessa år var 31,1 procent.

Tabell 13 Uppföljning av de takbegränsade utgifterna

Miljarder kronor om inget annat anges

Marginalen till utgiftstaket	2023	2024	2025	2026
Utgiftstak	1 665	1 747	1 827	1 866
<i>i procent av BNP</i>	26,5	26,7	26,9	26,1
Takbegränsade utgifter	1 575	1 676	1 726	1 745
<i>i procent av BNP</i>	25,0	25,7	25,4	24,4
Marginal till utgiftstaket	90	71	101	121
<i>i procent av utgiftstak</i>	5,4	4,1	5,5	6,5
Säkerhetsmarginal	-	17	27	37
<i>i procent av utgiftstak</i>	-	1,0	1,5	2,0
Kvarvarande marginal	-	54	74	84
<i>i procent av BNP</i>	-	0,8	1,1	1,2

Anm. Utgiftstaken för 2024–2026 är beslutade av riksdagen. Säkerhetsmarginalen är ESV:s rekommendation för hur stor marginal som behövs för att klara oväntade utgiftsökningar.

Källa: ESV

Pressat ekonomiskt läge i kommunsektorn

Kommunsektorn som helhet klarar balanskravet i år. Men många enskilda kommuner och regioner väntas ha negativa balanskravsresultat till följd av den svåra ekonomiska situationen som den höga inflationen har bidragit till. Flera kommuner och regioner har interna riktlinjer som anger att resultatutjämningsreserven bara får användas om den årliga tillväxten i det underliggande skatteunderlaget i riket är lägre än den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren, vilket enligt vår bedömning sker i år. De kommuner och regioner som har möjlighet att nyttja resultatutjämningsreserven väntas därför göra det vilket bidrar till att balanskravsresultatet i år blir starkare än resultatet.

Tabell 14 Resultat och balanskravsresultat i kommunsektorn

Miljarder kronor om inget annat anges

Resultat i kommunsektorn	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Resultat	43	13	-3	11	8	7
<i>Andel av skatter och bidrag, procent</i>	3,5	1,0	-0,3	0,8	0,5	0,5
Balanskravsresultat	45	11	2	6	3	2

Källa: ESV

Faktaruta Riksbankens framställning om kapitaltillskott

Den 1 januari 2023 trädde en ny riksbankslag i kraft.¹⁶ Bland annat innehåller den nya lagen bestämmelser om Riksbankens egna kapital. Om Riksbankens egna kapital sjunker under 1/3 av målnivån, som är 60 miljarder kronor, ska Riksbanken göra en framställning till riksdagen om kapitaltillskott. Beloppet som begärs ska normalt föra det egna kapitalet upp till den så kallade grundnivån, som är 2/3 av målnivån. ESV har tidigare skrivit om detta i en faktaruta i mars 2023.

Som ett led i en expansiv penningpolitik använde sig Riksbanken under lång tid av s.k. kvantitativa lättnader och byggde fram till 2021 upp en stor obligationsportfölj. När räntorna höjdes sjönk värdet på portföljen vilket bidrog till att Riksbanken gjorde förlust 2021–2022. Resultatet för 2023 blev positivt, men det egna kapitalet kommer att vara negativt efter resultatdisposition.¹⁷ Utifrån de nya bestämmelserna om Riksbankens egna kapital bör Riksbanken därför begära ett kapitaltillskott. Med ett eget kapital om -2 miljarder kronor och en målnivå om 40 miljarder kronor krävs minst 42 miljarder kronor för att nå upp till målnivån.¹⁸ Enligt Riksbanken kommer de att göra en framställning till riksdagen under mars 2024.

En rimlig utgångspunkt är att Riksgälden kommer att låna till kapitaltillskottet. I nationalräkenskaperna kommer det sedan att bokföras som en kapitaltransferering från staten till Riksbanken.¹⁹ Det sänker den offentliga sektorns finansiella sparande. Därmed påverkas bedömningen huruvida överskottsmålet, det vill säga att det finansiella sparandet ska uppgå till en tredjedels procent av BNP över en konjunkturcykel, nås eller inte. Kapitaltillskottet minskar också statens budgetsaldo och ökar såväl statsskulden som Maastrichtskulden.

För innevarande och kommande budgetår används det strukturella sparandet för att bedöma budgetutrymmet för finanspolitiken. Det är den offentliga sektorns finansiella sparande justerat för konjunkturer och för engångseffekter. Om det strukturella sparandet överstiger målnivån bedömer ESV att det finns ett budgetutrymme. ESV:s bedömning är att kapitaltillskottet ska ses som en engångseffekt och i likhet med andra engångseffekter inte inkluderas i det strukturella sparandet. Det innebär att kapitaltillskottet inte kommer att påverka budgetutrymmet för finanspolitiken.

I och med att det är första gången Riksbanken gör en framställning om kapitaltillskott med hänvisning till den nya riksbankslagen finns det några oklarheter kring den kommande processen. Vi vet i dagsläget inte när riksdagen eventuellt beslutar om ett kapitaltillskott och inte heller vilket belopp som beslutas. ESV:s principer för prognosen är att den baseras på gällande regler och vi gör inga antaganden om kommande beslut (se metodrutin i början av rapporten). Det innebär att vi inte har beaktat kapitaltillskottet i den föreliggande prognosen.

Ett räkneexempel kan illustrera hur ett kapitaltillskott på 40 miljarder kronor påverkar centrala variabler i prognosen.²⁰ Sammanfattningsvis blir den offentliga sektorns finansiella sparande lägre 2024 medan det strukturella sparandet inte påverkas. Kapitaltillskottet minskar även statens budgetsaldo och ökar såväl statsskulden som Maastrichtskulden med 0,6 procentenheter i relation till BNP.

¹⁶ Se Riksbankslagen (SFS 2022:1568) | Sveriges Riksbank.

¹⁷ Se Årsredovisning för Sveriges riksbank 2023.

¹⁸ Viss inflationskompensation kan tillkomma.

¹⁹ Se Bokföring av kapitaltillskott till Riksbanken i nationalräkenskaperna (scb.se).

²⁰ Beloppet är valt för att göra exemplet överskådligt.

Tabell 15 Budgetsaldo, sparande och skuld 2024

Miljarder kronor om inget annat anges

Budgetsaldo, sparande och skuld	ESV:s marsprognos	Räkneexempel
Statens budgetsaldo	-51	-91
Finansiellt sparande i offentlig sektor	-90	-130
<i>procent av BNP</i>	<i>-1,4</i>	<i>-2,2</i>
Strukturellt sparande ¹	-0,4	-0,4
Statsskuld ²	16,0	16,6
Maastrichtskuld ²	31,6	32,2

¹Procent av potentiell BNP.²Procent av BNP.

Revideringar sedan novemberprognosen

Jämfört med novemberprognosen har BNP-tillväxten sänkts något de närmaste åren men samtidigt har sysselsättningen och antalet arbetade timmar höjts eftersom arbetsmarknadsläget ser ljusare ut. Det är den främsta förklaringen till att skatteintäkterna har reviderats upp 2024–2027. Utgifterna har reviderats upp samtliga prognosår, främst år 2024 på grund av en högre nettoutlåning. Sparandet i den offentliga sektorn har reviderats ner 2024–2027.

Makroekonomisk utveckling

Konjunkturbilden är ungefär densamma som i novemberprognosen, men BNP-tillväxten blev inte lika svag som väntat förra året och den har sänkts något i år och de kommande åren. Arbetsmarknadsläget ser lite bättre ut än tidigare och KPI har sänkts till följd av lägre räntenivåer.

Tabell 16 Makroekonomiska nyckeltal, revideringar sedan novemberprognosen

Skillnad i årlig procentuell förändring i procentenheter, eller skillnad i nivå där det anges

Makroekonomiska nyckeltal	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, fasta priser	0,7	-0,1	-0,5	-0,1	0,2
Sysselsatta	-0,1	0,3	0,1	0,0	-0,3
Arbetslöshet, nivå	0,0	-0,3	-0,4	-0,3	0,0
Antal arbetade timmar	0,0	0,4	0,0	0,0	-0,1
Löner enligt KL	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Lönesumma	0,4	0,6	0,0	0,0	-0,2
KPIF	0,0	0,1	0,3	0,1	0,0
KPI	0,0	-0,7	-0,9	0,6	0,0
Styrränta, vid årets slut, nivå	-0,25	-0,50	0,00	0,00	0,00
10-årig statsobligation, nivå	-0,1	-0,5	-0,3	-0,2	-0,2
Euro/SEK, nivå	-0,1	-0,3	0,0	0,2	0,2
USD/SEK, nivå	-0,1	-0,3	0,1	0,3	0,3

Källa: ESV

Det som framför allt förklarar att BNP 2023 ökade mer än väntat i novemberprognosen var att bidraget från nettoexporten blev betydligt större. Exporten ökade mer samtidigt som importen sjönk lite mer. Bidraget från nettoexporten var osedvanligt högt och därför beräknas det nu ge ett negativt bidrag till tillväxten både i år och nästa år, till skillnad från i föregående prognos. Hushållens konsumtion föll mer än väntat medan investeringarna föll lite mindre. Det som motverkar det negativa bidraget från nettoexporten i år är att offentlig konsumtion och lagerbidraget har höjts, så att BNP-tillväxten i stort sett är oförändrad.

I stort sett är bedömningen av arbetsmarknadens utveckling oförändrad sedan novemberprognosen. Sysselsättningen och antalet arbetade timmar är dock svagt uppreviderade i år till följd av något ljusare signaler i anställningsplanerna och arbetslösheten är därför något nedreviderad. Därmed har också lönesumman höjts.

Inflationen enligt KPIF har inte ändrats nämnvärt. Men KPI har sänkts vilket beror på längre räntenivåer än tidigare.

Riksbanken höjde inte räntan ytterligare en gång i december, som vi räknade med i novemberprognosen. Därmed är styrräntan lägre i år i nuvarande prognos. Marknadsräntorna har sjunkit mer än väntat och är också lägre än i föregående prognos.

Växelkurserna har stärkts snabbare än väntat och kronan är starkare mot både euron och dollarn än i föregående prognos i år och nästa år.

Högre intäkter och lägre utgifter till följd av den reviderade makroprognosen

Skatt på arbete har höjts på grund av en högre lönesumma.

Nedrevideringen av KPI ger något högre skatteintäkter från och med nästa år, vilket beror på att både grundavdraget för inkomstskatt och jobbskatteavdraget indexeras med KPI och därmed inte blir lika stora som i föregående prognos samtidigt som skiktgränsen för statlig inkomstskatt blir lägre. Det medför att intäkterna från skatt på arbete inte dämpas lika mycket av inflationen som i novemberprognosen. En höjd deflator för hushållens konsumtion bidrar också till att skatteintäkterna är högre. Intäkterna från energi- och koldioxidskatter är dock lägre eftersom flera av skattesatserna indexeras med KPI.

Lägre räntor medför lägre intäkter från avkastningsskatten. Det beror på att skatteunderlaget utgörs av kapitalunderlaget multiplicerat med statslåneräntan plus en procentenhet. 2025–2027 motverkas detta något av att intäkterna från hushållens kapital skatter blir högre då ränteutgifterna har sänkts mer än ränteinkomsterna.

Hushållens konsumtion är totalt sett något lägre i fasta priser än i föregående prognos. Men sammansättningseffekter gör ändå att momsintäkterna från hushållens konsumtion har höjts något jämfört med föregående prognos. Samtidigt är bostadsinvesteringarna kraftigt nedreviderade, vilket ger lägre momsintäkter.

Tabell 17 Effekt på skatteintäkter till följd av reviderade makrovariabler

Miljarder kronor

Effekt på skatteintäkter	2023	2024	2025	2026	2027
Lönesumma	1,4	11,3	11,1	11,1	8,6
Inflation ¹	0,4	1,4	4,0	7,5	4,8
Räntor ²	0,0	-3,0	-4,9	-2,1	-1,0
Hushållens konsumtion, fasta priser	0,2	0,2	0,4	1,1	1,2
Privata investeringar, fasta priser	-1,2	-4,9	-5,2	-4,2	-4,7
Övrigt	0,0	0,0	-0,2	-0,5	-0,5
Summa effekt på skatteintäkter	0,9	4,9	5,2	12,9	8,4

¹Inkl. prisbasbelopp och deflator för konsumtion och investeringar.

²Styrränta, statslåneränta, bankernas in- och utlåningsränta, statsobligationsräntor m.m.

Anm.: beloppen i tabellen avser hur skatteintäkterna påverkats av respektive makrovariabel jämfört med föregående prognos.

Källa: ESV

En upprevidering av inkomstindex 2025–2027 medför ökade utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget eftersom omräkningen av pensionerna följer inkomstindex. Samtidigt minskar utgifterna för garantipension, då fler har rätt till inkomstpension, och det därmed blir färre som får garantipension.

Nedrevideringen av KPI medför lägre takbegränsade utgifter, då ersättningarna i många transfereringssystem skrivs upp med prisbasbeloppet. Det är framför allt utgifterna för garantipension samt aktivitets- och sjukersättning som blir lägre.

En starkare krona jämfört med föregående prognos medför lägre utgifter för EU-avgiften samt gårdsstödet i år och nästa år. Därefter har växelkursen reviderats upp något, vilket också medför något högre utgifter.

Att arbetslösheten har reviderats ner medför lägre utgifter för bidrag till arbetslöshetsersättning. Dessa utgifter påverkas även mycket av bl.a. hur stor andel av de arbetslösa som har rätt till a-kassa, men de effekterna redovisas inte här.

Tabell 18 Effekt på takbegränsade utgifter till följd av reviderade makrovariabler

Miljarder kronor

Effekt på takbegränsade utgifter	2024	2025	2026	2027
Inkomster ¹	0,0	0,6	-0,6	-0,1
KPI ²	0,0	-1,3	-3,4	-1,6
Växelkurser	-1,9	-0,6	0,6	0,8
Arbetslöshet	-1,1	-1,1	-0,9	-0,6
Summa effekt på takbegränsade utgifter	-2,9	-2,4	-4,3	-1,6

¹Inkomstindex, inkomstbasbelopp, timlöner.

²Inkl. prisbasbelopp.

Anm.: beloppen i tabellen avser hur takbegränsade utgifter påverkats av respektive makrovariabel jämfört med föregående prognos.

Källa: ESV

Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomsterna i statens budget

Sedan novemberprognosen har skatteintäkterna reviderats ner 2022–2023 men upp 2024–2027. Skatt på arbete har höjts 2023–2027 på grund av en högre lönesumma. Hushållens kapitalskatter har också höjts då kapitalvinsterna väntas bli högre. Skatt på konsumtion och insatsvaror har däremot sänkts alla år, främst eftersom momsen blev lägre än väntat 2023, vilket har sänkt nivån hela perioden.

Tabell 15 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster i statens budget, revideringar sedan novemberprognosen

Skillnad i miljarder kronor

Offentliga sektorns skatteintäkter	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Skatt på arbete	-0,3	3,0	9,1	17,4	24,2	26,0
Skatt på kapital	-4,1	4,6	10,5	3,6	0,2	1,5
varav skatt på kapital, hushåll	0,4	7,3	11,6	10,0	3,7	4,8
varav skatt på företagsvinster	-4,4	-3,0	-2,4	-3,9	-3,0	-3,1
Skatt på konsumtion och insatsvaror	0,0	-16,6	-12,8	-12,7	-11,6	-10,3
varav mervärdesskatt	0,0	-7,2	-8,5	-8,2	-6,2	-2,7
varav energi- och koldioxidskatt	0,0	-0,6	-2,3	-2,6	-3,2	-5,1
varav övriga skatter på energi och miljö	0,0	-7,6	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Restförda och övriga skatter	-0,2	0,2	-1,4	-2,0	-0,2	0,0
Offentliga sektorns skatteintäkter	-4,5	-7,5	6,8	7,7	14,2	18,8
varav kommunala skatter	0,0	0,8	5,2	5,6	8,3	7,5
varav ålderspensionssystemet	-0,3	1,7	2,3	2,3	2,4	1,8
Statens skatteintäkter	-4,2	-10,0	-0,7	-0,2	3,4	9,5
Periodisering av skatter	4,2	6,1	-14,7	6,0	1,6	40,2
Övriga inkomster staten	0,0	7,5	-0,2	-1,7	-2,4	-9,6
Totala inkomster statens budget	0,0	3,6	-15,5	4,0	2,6	40,2

Källa: ESV

Intäkterna från skatt på arbete har reviderats upp 2024–2027, vilket till största del förklaras av en höjning av lönesumman. Även nedrevideringen av KPI bidrar till att höja intäkterna åren 2025 och framåt. I år har den kommunala medelutdebiteringen höjts, vilket vi inte räknade med i novemberprognosen. Det bidrar också till att höja intäkterna samtliga prognosår.

Hushållens kapitalskatter har reviderats upp hela prognosperioden. Hushållen har gjort relativt stora kompletteringsbetalningar till skattekontona under inledningen av året, vilket medfört att kapitalvinsterna reviderats upp för 2023. Detta har också inneburit att nivån i år och nästa år reviderats upp. I slutet av prognosperioden antar vi att kapitalvinsterna uppgår till en bedömd jämvikt som andel av BNP, därför är upprevideringen lägre 2026 och 2027. Dessa år samt även nästa år beror upprevideringen främst på lägre ränteutgifter.

Intäkter från skatt på företagsvinster har reviderats ner något samtliga prognosår. Det beror framför allt på taxeringsutfallet för 2022. Ett starkare driftöverskott motverkar sänkningen något.

Avkastningsskatten har reviderats ner från och med i år eftersom vi räknar med en lägre statslåneränta än tidigare.

Riskskatten för kreditinstitut har reviderats upp från och med 2023. Sedan vår föregående prognos har det kommit in ytterligare knappt 1 miljard kronor i riskskatt 2022, men som inte redovisas på titeln eftersom pengarna betalades in till Skatteverket efter taxeringsutfallet var klart. I vår framskrivning av riskskatten tar vi hänsyn till det nya högre beloppet.

De totala momsintäkterna 2023 har reviderats ner till följd av svagare utfall än väntat. I år revideras momsintäkterna ner till följd av att bostadsinvesteringarna väntas bli lägre än bedömningen i novemberprognosen. Momsintäkterna för offentlig sektor revideras upp 2026–2027 på grund av att konsumtionen har höjts sedan bedömningen i novemberprognosen.

Intäkterna från energi- och koldioxidskatten har reviderats ner 2023-2027 framför allt till följd av lägre användning av el och diesel enligt Energimyndighetens senaste prognos på energianvändning.

Statens budget – utgifter och saldo

Utgifterna har reviderats upp samtliga år, framför allt 2024. Den största upprevideringen i år är för Riksgäldskontorets nettoutlåning. Både Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättnings samt Kommunikationer har reviderats upp samtliga prognosår. Den extra ändringsbudget som kom i februari med stödpaket till Ukraina har höjt utgifterna för Försvar och samhällets krisberedskap. Både utgifterna för Statsskuldräntor m.m. samt Avgiften till Europeiska unionen har reviderats ner i år men upp kommande år.

Tabell 20 Utgifter på statens budget, utgiftsområden som har reviderats mest sedan novemberprognosen

Skillnad i miljarder kronor

Utgiftsområden	2023	2024	2025	2026	2027
UO6 Försvar och samhällets krisberedskap	-0,8	2,8	0,6	2,5	2,2
UO9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	0,9	0,8	2,1	2,0	2,1
UO10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	0,1	2,5	2,9	2,0	3,3
UO11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	-0,1	1,5	1,0	-0,6	0,4
UO14 Arbetsmarknad och arbetsliv	0,7	2,1	0,0	0,7	0,7
UO22 Kommunikationer	-0,3	1,9	3,2	3,6	0,3
UO26 Statsskuldräntor m.m.	0,0	-2,7	1,5	0,7	0,4
UO27 Avgiften till Europeiska unionen	-0,3	-5,3	1,2	1,5	1,7
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-7,4	12,9	-1,1	-3,5	-1,2
Totala utgifter statens budget	-19,3	15,5	10,1	6,2	7,9
Totala inkomster statens budget	3,6	-15,5	4,0	2,6	39,2
Statens budgetsaldo	22,9	-31,1	-6,0	-3,6	31,3

Källa: ESV

Utgifterna för Försvar och samhällets krisberedskap har reviderats upp samtliga år med anledning av den extra ändringsbudgeten i februari om stödpaket till Ukraina. Stödpaketet innehåller bland annat utbildningsinsatser, bidrag till fonder i syfte att stärka Ukraina och försvarsmateriel.

Den nya överenskommelsen om läkemedelsförmånen mellan staten och SKR är den främsta anledningen till att utgifterna för Hälsovård, sjukvård och social omsorg har reviderats upp samtliga prognosår. Däremot har utgifterna för statlig assistansersättning reviderats ner alla år med ny prognos på utbetalningsgrad från staten och en uppdaterad bedömning om effekten av regeländringen om stärkt assistans.

Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning har reviderats upp samtliga år. Det beror främst på att antalet nettodagar i sjukpenningen har höjts till följd av bland annat utfall och en höjd prognos för arbetskraften. Andelen sjukfall som får rehabiliteringspenning har också justerats ner betydligt, vilket ytterligare höjer prognosen för antalet personer med sjukpenning. Även nivån på medelersättningen i sjukpenningen har höjts, till följd av utfall. Utgifterna för Aktivitets- och sjukersättningen har höjts 2025 och 2027 efter en justerad bedömning av hur de förändrade åldersgränserna i socialförsäkringen påverkar antalet personer i

förmånen. Samtidigt har prognosen justerats ner 2025–2027 till följd av att prisbasbeloppet sänkts.

Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid ålderdom har reviderats upp 2024 och 2025. Det är främst utgifterna för garantipensionen som reviderats. Ökningen beror på att Pensionsmyndigheten har höjt medelersättningen medan ändringar i både prisbasbeloppet och inkomstindex har en motverkande effekt.

Utgifterna för Arbetsmarknad och arbetsliv beräknas bli högre i år. Det beror främst på att utgifterna för arbetslöshetsförsäkring ökar då vi bland annat räknar med att en högre andel av de arbetslösa får ersättning. Kommande år är förändringarna små.

Utgifterna för Kommunikationer har reviderats upp samtliga år, främst med anledning av en ny metod för pris- och löneomräkning av investeringsanslagen. Därtill har utgifterna för utveckling av statens transportinfrastruktur reviderats ner och utgifterna för vidmakthållande av statens transportinfrastruktur reviderats upp till följd av årsutfallet för 2023.

Utgifterna för statsskuldräntor har reviderats ner i år till följd av lägre marknadsräntor. För resten av prognosperioden har utgifterna i stället reviderats upp något, beroende på att Riksgäldens senaste låneplan medför mer negativa kurseffekter.

Utgifterna för Avgiften till Europeiska unionen har reviderats ner i år men upp resterande prognosår. EU har reviderat sin långtidsbudget för åren 2024–2027. Upprevideringen i år är lägre än vad vi räknade med i novemberprognosen, vilket resulterar i en lägre prognos. För åren 2025–2027 hade vi inte med någon ökning tidigare, detta leder till en höjd prognos. En justerad eurokurs leder till en sänkt prognos för 2024–2025 samt höjd prognos 2026–2027. Lägre antagande om tullmedel sänker prognosen alla år.

Riksgäldskontorets nettoutlåning har reviderats upp med 13 miljarder kronor i år. Det beror främst på att medel som sattes in på Insättningsgarantifondens konto i Riksgälden förra året väntas tas ut och investeras i statsobligationer i år, vilket ökar nettouplåningen. Resten av prognosperioden blir nettoutlåningen något lägre vilket främst beror på en högre prognos på flaskhalsinkomsterna.

De offentliga finanserna

Det blev inte lika stort underskott i den offentliga sektorns sparande som väntat 2023. Det var både i staten och i kommunsektorn som sparandet blev bättre. I staten var det framför allt utgifterna som blev lägre än väntat. Bland annat var både utgifterna för konsumtion och investeringar lägre. I år och kommande år är det tvärtom. Då är utgifterna högre än i föregående prognos, vilket förklarar att det är ett större underskott i sparandet i staten. I kommunsektorn var både inkomster och utgifter högre än väntat förra året. Bland annat var aktieutdelningarna högre. Även i år och kommande år är både inkomster och utgifter högre. Men utgifterna har höjts mer än inkomsterna och det är större underskott i sparandet. Framför allt är det konsumtionsutgifterna som har höjts. Sparandet i ålderspensionssystemet visar ett större överskott alla prognosår. Det beror framför allt på att inkomsterna väntas bli högre än i föregående prognos.

Tabell 2116 Finansiellt sparande i offentlig sektor, jämfört med föregående prognos

Skillnad i miljarder kronor

Finansiellt sparande i offentlig sektor	2023	2024	2025	2026	2027
Offentliga sektorns inkomster	18	21	28	35	43
Offentliga sektorns utgifter	2	31	39	48	61
Offentliga sektorns finansiella sparande	16	-9	-11	-13	-18
Staten	12	-11	-11	-10	-12
Kommunsektorn	6	-5	-6	-9	-13
Ålderspensionssystemet	-1	7	5	6	7

Källa: ESV

Beslut, förslag eller aviseringar som inte har beaktats i prognosen

ESV:s prognoser ska fungera som beslutsunderlag. I prognosen inkluderas därför enbart av riksdagen fattade beslut samt propositioner från regeringen.

Riksbanken har aviserat att man kommer att göra en framställning till riksdagen om kapitaltillskott, men det har inte beaktats i prognosen. Se faktaruta i avsnittet De budgetpolitiska målen.

Prognosberäkningarna slutfördes den 14 mars 2024.

Tabellbilaga

Tabell 22 Sammanfattande nyckeltal

Sammanfattande nyckeltal	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, fasta priser, proc. utv.	2,0	-2,2	6,1	2,7	-0,2	0,6	2,1	2,8	1,9
BNP, fasta priser, kalenderkorrigerad, proc. utv.	2,0	-2,4	6,0	2,7	0,0	0,6	2,4	2,6	1,6
Hushållens konsumtion, proc. utv.	0,7	-3,2	6,3	2,3	-2,5	1,2	2,4	3,0	2,2
Offentlig konsumtion, proc. utv.	0,3	-1,8	3,3	-0,1	1,5	2,3	0,7	0,4	0,3
Investeringar, proc. utv.	-0,3	1,7	7,1	6,2	-1,5	-0,4	4,4	5,1	2,9
Lager, bidrag till BNP-förändringen	-0,1	-0,7	0,4	1,1	-1,3	0,2	0,1	0,0	0,0
Export, proc. utv.	6,0	-5,5	11,1	6,5	3,3	1,3	2,6	3,6	3,4
Import, proc. utv.	2,1	-6,0	11,6	9,6	-0,9	2,5	3,5	3,7	3,6
Real disponibel inkomst, proc. utv.	2,2	-0,3	4,0	0,1	-1,5	1,1	2,5	1,9	1,7
Hushållens sparande, exklusive tjänste- och premiepensioner, andel av disponibel inkomst	7,0	9,7	7,6	5,6	6,6	6,5	6,6	5,7	5,2
Lönesumma, proc. utv.	3,8	0,8	6,1	6,4	5,3	4,3	4,5	4,3	3,9
Arbetade timmar, kalenderkorrigerade, proc. utv.	-0,2	-3,8	2,3	2,3	1,8	0,4	0,7	0,5	0,1
Arbetslöshet, procent av arbetskraften	6,9	8,5	8,9	7,5	7,7	7,9	7,4	7,2	7,6
Finansiellt sparande i offentlig sektor, mdkr	27	-142	0	70	-34	-90	-40	25	79
Finansiellt sparande i offentlig sektor, proc. av BNP	0,5	-2,8	0,0	1,2	-0,5	-1,4	-0,6	0,4	1,1
Strukturellt sparande	0,2	-1,3	-1,1	0,3	0,0	-0,4	-0,1	0,4	1,1
Offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden), proc. av BNP	35,6	39,9	36,5	32,9	30,1	31,6	32,0	30,8	28,4
Skattekvot, proc. av BNP	42,8	42,4	42,6	41,8	40,8	40,3	40,4	40,4	40,5
Totala utgifter på statens budget, mdkr	944	1 219	1 113	1 123	1 224	1 343	1 383	1 389	1 388
Takbegränsade utgifter, mdkr	1 308	1 501	1 551	1 559	1 575	1 676	1 726	1 745	1 762
varav Ålderspensionssystemet, mdkr	318	329	335	348	361	367	381	392	408
Marginal till utgiftstaket, mdkr	43	242	144	75	90	71	101	121	
Budgetsaldo, mdkr	112	-221	78	164	19	-51	-68	17	95
Statsskuld, proc. av BNP	20,9	24,2	20,9	17,3	15,4	16,0	16,2	15,0	13,1

Källa: SCB och ESV

Tabell 23 Inkomster på statens budget 2019–2027

Miljarder kronor

Inkomster på statens budget	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Skatt på arbete	1 265,6	1 250,5	1 329,1	1 400,6	1 474,9	1 527,3	1 593,4	1 670,8	1 746,5
<i>Direkta skatter</i>	660,8	668,7	694,3	724,1	746,3	766,3	799,2	841,9	885,7
Kommunal skatt	748,2	766,1	806,4	852,5	891,9	929,0	970,0	1 012,9	1 060,6
Statlig skatt	56,3	50,3	56,3	60,7	55,9	62,7	63,5	68,2	71,2
Jobbskatteavdrag	-126,8	-128,1	-131,8	-146,3	-159,4	-182,5	-190,4	-194,3	-199,9
Husavdrag	-15,3	-16,8	-18,9	-19,1	-18,0	-18,4	-19,4	-20,6	-21,7
Övrigt	-1,7	-2,8	-17,8	-23,8	-24,1	-24,4	-24,4	-24,4	-24,5
<i>Indirekta skatter</i>	604,8	581,8	634,7	676,5	728,5	761,0	794,2	828,9	860,8
Arbetsgivaravgifter	588,6	594,9	629,3	669,5	707,7	736,7	769,0	803,7	835,1
Egenavgifter	11,1	11,7	11,5	11,8	12,0	12,2	12,3	12,5	12,7
Särskild löneskatt	49,4	50,8	51,9	58,3	65,6	67,4	70,0	72,9	75,7
Nedsättningar	-3,7	-34,9	-15,4	-17,3	-8,3	-5,5	-5,5	-5,6	-5,6
Tjänstegruppliv m.m.	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Avgifter till premiepensionssystemet	-41,1	-41,3	-43,2	-46,4	-49,1	-50,3	-52,2	-55,2	-57,6
Skatt på kapital	282,2	271,8	355,9	365,6	356,1	376,1	397,1	425,0	440,5
Skatt på kapital, hushåll	69,6	66,0	104,6	92,9	71,6	70,6	83,4	93,8	98,1
Skatt på företagsvinster	153,4	149,3	183,6	193,0	199,9	208,5	214,3	227,9	236,3
Avkastningsskatt	5,3	5,6	6,7	8,3	18,9	30,0	30,0	32,1	34,0
Fastighetsskatt	34,4	34,6	36,1	38,6	39,7	41,6	43,3	44,3	44,7
Stämpelskatt	12,3	12,7	15,5	15,8	10,3	11,0	11,2	11,4	11,6
Kupongskatt m.m.	7,2	3,6	9,4	12,3	9,4	8,0	8,5	9,0	9,3
Riskskatt för kreditinstitut				4,7	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
Skatt på konsumtion och insatsvaror	603,8	609,1	658,3	719,5	726,7	718,3	748,2	781,9	812,6
Mervärdesskatt	461,3	467,9	511,0	559,6	559,4	577,1	604,6	637,0	665,5
Skatt på tobak m.m.	11,9	11,9	11,9	13,2	11,5	11,6	11,7	11,7	12,0
Skatt på etylalkohol	4,5	5,2	5,6	5,5	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6
Skatt på vin m.m.	6,1	6,6	6,6	6,5	6,9	7,3	7,3	7,3	7,3
Skatt på öl	4,3	4,5	4,5	4,6	4,7	4,8	5,1	5,1	5,1
Energiskatt	52,2	52,6	53,8	44,7	43,5	42,0	43,1	44,2	45,4
Koldioxidskatt	22,2	20,4	21,9	21,2	22,7	24,1	24,5	23,9	23,2
Övriga skatter på energi och miljö	7,8	6,1	5,4	25,7	35,8	8,6	8,3	8,4	9,1
Skatt på vägtrafik	20,7	21,6	22,5	22,5	22,1	22,1	22,2	22,2	22,3
Skatt på import	6,9	6,2	7,3	9,3	7,9	8,2	8,5	8,9	9,3
Övriga skatter	5,9	6,2	7,6	6,6	6,8	6,9	7,4	7,7	7,9
Restförda och övriga skatter	11,5	6,8	-6,7	10,2	8,5	8,2	8,9	9,0	15,0
Restförda skatter	-5,0	-10,0	-16,1	-13,7	-13,0	-16,0	-15,0	-11,0	-10,0
Övriga skatter	16,5	16,8	9,4	23,9	21,5	24,2	23,9	20,0	25,1
Totala skatteintäkter	2 162,9	2 138,2	2 336,6	2 495,8	2 566,2	2 629,8	2 747,7	2 886,8	3 014,6
EU-skatter	6,9	6,2	7,3	9,3	7,9	8,2	8,5	8,9	9,3
Offentliga sektorns skatteintäkter	2 156,1	2 131,9	2 329,2	2 486,5	2 558,3	2 621,7	2 739,2	2 877,9	3 005,4
Kommunalskatt	766,8	785,4	827,1	873,9	914,4	953,0	994,8	1 038,6	1 086,5
Avgifter till ålderspensionssystemet	266,5	269,1	283,5	300,5	315,7	328,6	344,2	359,5	373,3
Statens skatteintäkter	1 122,7	1 077,5	1 218,7	1 312,0	1 328,2	1 340,1	1 400,1	1 479,8	1 545,5
Periodiseringar	-12,8	-41,9	16,4	13,7	-10,2	-9,9	-10,0	-2,0	25,3
Uppbördsförskjutningar	9,0	4,9	-23,8	25,7	41,5	13,3	-1,4	1,8	9,2
Betalningsförskjutningar	-23,9	-17,1	40,7	-8,5	-42,3	-44,1	-22,6	-9,7	14,2

ESV:s Marsprognos

Inkomster på statens budget	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
varav kommuner	-3,4	-7,0	36,4	34,3	-14,7	-17,4	-5,4	-3,1	20,7
varav AP-systemet	-1,0	-1,1	7,3	-0,9	2,3	-1,5	1,0	1,3	1,2
varav privat sektor	-18,9	-8,7	-3,7	-43,1	-30,2	-25,0	-19,8	-9,8	-9,8
varav kyrkan	-0,7	-0,4	0,5	1,2	0,4	-0,3	1,6	1,9	2,1
varav EU	0,0	0,0	0,2	0,0	-0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Anstånd	2,2	-29,7	-0,5	-3,5	-9,4	20,9	13,9	5,9	1,9
1000 Statens skatteinkomster	1 109,4	1 037,4	1 235,1	1 308,1	1 318,1	1 330,2	1 390,1	1 477,9	1 570,9
Övriga inkomster	-53,8	-38,8	-43,8	-22,0	-75,1	-38,4	-75,2	-71,7	-87,5
2000 Inkomster av statens verksamhet	35,3	46,1	43,3	71,9	55,8	42,2	40,3	41,1	42,8
3000 Inkomster av försäld egendom	0,0	0,8	0,0	0,9	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
4000 Återbetalning av lån	0,8	0,7	1,1	1,4	0,4	0,6	0,7	0,7	0,7
5000 Kalkylmässiga inkomster	14,2	16,2	17,8	18,2	19,9	21,6	23,3	25,0	23,8
6000 Bidrag från EU m.m.	12,6	14,2	14,6	15,6	18,3	45,9	16,6	18,1	13,4
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-116,7	-116,9	-120,6	-130,0	-169,6	-148,6	-156,1	-156,5	-168,2
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala inkomster	1 055,5	998,5	1 191,3	1 286,1	1 242,9	1 291,8	1 314,9	1 406,2	1 483,4
Totala utgifter	943,6	1 219,1	1 113,4	1 122,5	1 223,8	1 343,0	1 382,9	1 389,3	1 388,3
Budgetsaldo	111,9	-220,6	77,9	163,6	19,1	-51,2	-68,0	16,9	95,1

Anm.: Samtliga belopp redovisas i innevarande års budgetstruktur. Kapacitetsavgifterna om 17,6 miljarder kronor 2022 respektive 34,1 miljarder kronor 2023 redovisas under Övriga skatter på energi och miljö i tabellen ovan.

Källa: SKV och ESV

Tabell 24 Utgifter på statens budget 2019–2027

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1 Rikets styrelse	15,0	15,7	16,4	17,6	18,3	19,1	18,8	19,7	19,3
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	16,6	17,0	16,9	17,3	18,9	20,8	21,6	21,9	22,3
3 Skatt, tull och exekution	11,5	12,1	12,5	12,8	13,4	16,9	14,2	14,4	14,7
4 Rättsväsendet	49,4	53,0	57,2	61,5	69,8	77,7	84,0	90,7	92,3
5 Internationell samverkan	2,3	2,1	1,8	3,4	2,2	2,3	2,1	2,2	2,2
6 Försvar och samhällets krisberedskap	60,5	63,0	70,5	83,5	96,0	127,6	139,7	141,9	141,1
7 Internationellt bistånd	44,2	46,5	47,5	46,2	46,5	48,4	49,0	48,8	48,7
8 Migration	11,8	9,6	8,2	11,7	12,0	12,9	12,1	10,0	10,0
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	79,6	101,8	138,0	118,2	108,8	109,2	109,7	105,1	101,9
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	97,9	117,9	113,1	114,3	110,6	120,3	121,1	121,1	123,0
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34,5	36,7	38,0	46,3	56,4	63,8	64,6	59,7	59,4
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	97,3	99,9	101,1	101,1	101,7	103,6	105,9	109,5	112,6
13 Integration och jämställdhet	13,4	8,5	6,2	5,4	4,5	3,7	3,6	3,7	3,4
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	77,0	87,2	91,9	78,4	79,8	86,6	86,8	87,3	87,9
15 Studiestöd	22,8	25,1	26,6	25,5	25,3	28,6	30,6	32,3	33,7
16 Utbildning och universitetsforskning	78,5	83,0	91,4	93,0	93,0	96,9	96,1	96,1	96,3
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	15,8	20,4	22,7	19,7	16,7	16,6	16,6	16,3	16,1
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	3,1	3,8	5,2	7,7	5,9	5,7	2,2	2,1	1,5
19 Regional utveckling	3,3	3,2	3,2	3,4	3,7	3,4	3,6	3,9	3,6
20 Klimat, miljö och natur	9,4	11,0	16,7	20,7	17,9	15,8	12,7	13,0	13,7
21 Energi	2,3	3,4	3,4	12,6	4,4	5,0	5,2	4,4	3,2
22 Kommunikationer	58,6	65,2	72,1	72,9	80,4	83,2	92,7	98,1	98,9
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	20,8	20,0	19,6	21,9	18,6	22,0	21,6	19,5	20,2
24 Näringsliv	7,3	60,4	30,4	10,3	7,6	8,3	7,3	6,9	6,8
25 Allmänna bidrag till kommuner	120,1	158,0	153,2	157,0	157,9	174,4	169,1	169,9	167,2
26 Statsskuldsräntor m.m.	22,2	19,6	-1,3	27,2	31,6	21,8	31,3	28,5	24,9
27 Avgiften till Europeiska unionen	37,7	47,2	52,3	48,2	43,6	36,4	54,2	53,9	54,2
Summa utgiftsområden	1 012,9	1 191,1	1 214,7	1 238,0	1 245,7	1 330,8	1 376,2	1 381,0	1 379,2
Summa utgiftsområden exklusive räntor	990,7	1 171,5	1 216,0	1 210,8	1 214,1	1 309,0	1 345,0	1 352,5	1 354,3
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-66,9	21,3	-97,0	-110,9	-11,5	11,9	6,3	10,0	8,7
Kassamässig korrigerig	-2,4	6,8	-4,3	-4,5	-10,4	0,4	0,4	-1,6	0,4
Totala utgifter	943,6	1 219,1	1 113,4	1 122,5	1 223,8	1 343,0	1 382,9	1 389,3	1 388,3
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	317,6	329,4	334,6	347,9	360,9	366,6	380,7	392,2	408,2
Summa takbegränsade utgifter	1 308,3	1 500,8	1 550,6	1 558,7	1 574,9	1 675,6	1 725,6	1 744,7	1 762,5
Totala inkomster	1 055,5	998,5	1 191,3	1 286,1	1 242,9	1 291,8	1 314,9	1 406,2	1 483,4
Budgetsaldo	111,9	-220,6	77,9	163,6	19,1	-51,2	-68,0	16,9	95,1

Anm.: Utgiftsområdena redovisas enligt strukturen i budgetpropositionen för 2024.

Källa: ESV

Kontaktpersoner

Område	Namn	Telefonnummer
Utgifter	Anna Daniels	08-690 44 16
Utgifter	Karin Edlund	08-690 44 58
Inkomster	Björn Andersson	08-690 44 01
Inkomster	Lina Landström	08-690 43 71
Makroekonomisk utveckling	Ann-Sofie Öberg	08-690 43 88
Makroekonomisk utveckling	Thomas Wilhelmsson	08-690 44 62
Offentliga finanser och budgetpolitiska mål	Ann-Sofie Öberg	08-690 43 88
Offentliga finanser och budgetpolitiska mål	Thomas Wilhelmsson	08-690 44 62

Kontakt via e-post: fornamn.efternamn@esv.se, prognos@esv.se

Svensk ekonomi bromsade in under förra året och är nu i en lågkonjunktur. Sett till helåret 2024 växer BNP svagt. Lägre inflation och räntesänkningar framåt sommaren leder till att aktiviteten stiger successivt i ekonomin. Arbetsmarknaden påverkas med viss eftersläpning och arbetslösheten blir högre. Skatteintäkterna ökar långsamt på grund av lågkonjunkturen. Samtidigt ökar utgifterna betydligt mer än inkomsterna. Det strukturella sparandet avviker tydligt från målnivån för överskottsålet i år, och ligger under nivån för överskottsålet även nästa år. Samtidigt är skulden i offentlig sektor låg. Först 2025 tar efterfrågan mer fart och tillväxten blir starkare

ESV gör Sverige rikare

- Vi har kontroll på statens finanser, utvecklar ekonomistyrningen och granskar Sveriges EU-medel
- Vi arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna

Ekonomistyrningsverket
Drottninggatan 89
Box 45316
104 30 Stockholm
Tfn 08-690 43 00
www.esv.se